

**Zavod Republike Slovenije za varstvo narave,
Območna enota Piran**
Istituto della Repubblica di Slovenia per la tutela della natura,
Unità territoriale di Pirano

STROKOVNI PREDLOG ZA ZAVAROVANJE KRAJINSKEGA PARKA DRAGONJA

Nosilka:
Tina Trampuš, u.d.i.k.a.
Višja naravovarstvena svetovalka

Vodja Območne enote:
mag. Robert Turk, univ. dipl. biol.
Visoki naravovarstveni svetnik

Piran, februar 2009

Naloga:	STROKOVNI PREDLOG ZA ZAVAROVANJE KRAJINSKEGA PARKA DRAGONJA
Naročnik:	Ministrstvo RS za okolje in prostor
Izdelovalec:	Zavod RS za varstvo narave – OE Piran Istituto della Repubblica di Slovenia per la tutela della natura - Unità territoriale di Pirano Tartinijev trg - Piazza Tartini 12, 6330 Piran – Pirano
Nosilka naloge:	Tina Trampuš, u.d.i.k.a.
Sodelavci:	mag. Barbara Vidmar, prof. biol. Mojca Zega, univ. dipl. ing. geol. mag. Robert Turk, univ. dipl. biol.
Številka naloge:	7-V-60/1-O-09/TT
Kraj in datum izdelave:	Piran, februar 2009

Fotografije na naslovnici: Tina Trampuš

© Zavod RS za varstvo narave – Območna enota Piran. Vse pravice pridržane. Za vsakršno uporabo besedil, kart in fotografij izven namena, za katerega je bil izdelan strokovni predlog za zavarovanje Krajinskega parka Dragonja, je treba pridobiti dovoljenja izdelovalca.

1 UVOD	5
1.1 PREGLED DOSEDANJIH AKTIVNOSTI ZA OHRANJANJE OBMOČJA	5
2 PRAVNE OSNOVE	6
2.1 MEDNARODNE KONVENCIJE IN PREDPISI EVROPSKE UNIJE	6
2.2 PREDPISI REPUBLIKE SLOVENIJE	6
2.3 STRATEGIJE IN NAČRTI.....	7
2.4 OBČINSKI PREDPISI	7
3 OPREDELITEV OBMOČJA	8
3.1 GEOGRAFSKI ORIS PROSTORA	8
3.1.1 Lega in velikost	8
3.1.2 Geološke in geomorfološke značilnosti	9
3.1.3 Hidrološke značilnosti.....	11
3.1.4 Podnebne značilnosti.....	12
3.1.5 Tla	13
3.1.6 Poselitev.....	13
3.1.7 Značilnosti posameznih prostorskih enot.....	14
3.2 ZGODOVINSKI ORIS PROSTORA IN KULTURNA KRAJINA	16
3.3 NARAVOVARSTVENI ORIS (SPLOŠNO O NARAVNIH VREDNOTAH, BIOTSKA RAZNOVRSTNOST – RASTLINSTVO, ŽIVALSTVO, EKOSISTEMI, KRAJINA)	17
3.3.1 Naravne vrednote	17
3.3.2 Biotska raznovrstnost (rastlinstvo, živalstvo, ekosistemi, krajina)	17
4 STATUS OBMOČJA	20
4.1 OBMOČJA OHRANJANJA BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI	20
4.1.1 Ekološko pomembna območja	20
4.1.1.1 Redki habitatni tipi	20
4.1.1.2 Ogrožene rastlinske vrste.....	20
4.1.1.3 Ogrožene živalske vrste	22
4.1.2. Predlagana posebna ohranitvena območja.....	25
4.1.2.1 Slovenska Istra (SI 3000212)	25
4.1.2.2 Pregara - travišča (SI 3000037).....	26
4.1.3 Habitati zavarovanih rastlinskih in živalskih vrst, habitatni tipi, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju	26
4.2 NARAVNE VREDNOTE.....	28
4.3 ZAVAROVANA OBMOČJA	33
5 DANAŠNJE STANJE OHRANJENOSTI IN DEJAVNIKI OGROŽANJA	34
5.1 PROMET IN DRUGA INFRASTRUKTURA.....	34
5.2 STANOVANJSKI IN DRUGI OBJEKTI.....	35
5.3 ŠPORT IN REKREACIJA	35
5.4 ODLAGALIŠČA ODPADKOV	36
5.5 POSEGI V VODOTOKE IN KALE	37
5.6 KMETIJSKE POVRŠINE - INTENZIFIKACIJA PRIDELAVE IN ZARAŠČANJE	37
5.7 POSEGI V TLA	37

6 VARSTVO.....	39
6.1 UTEMELJITEV PREDLAGANEGA UKREPA - ZAVAROVANJA.....	39
6.2 UTEMELJITEV VARSTVENE KATEGORIJE.....	40
6.3 CILJI ZAVAROVANEGA OBMOČJA.....	41
6.4 MEJA ZAVAROVANEGA OBMOČJA.....	41
6.5 VARSTVENA OBMOČJA.....	42
6.5.1 Prvo varstveno območje.....	42
6.5.2 Drugo varstveno območje.....	44
6.5.3 Tretje varstveno območje.....	45
6.6 PREDLOG DODATNIH UKREPOV VARSTVA.....	46
6.6.1 Predlog ožjih zavarovanih območij.....	46
7 PRAVILA RAVNANJA	48
7.1 RAZVOJNO-VARSTVENE USMERITVE.....	48
7.2 RAZVOJNO-VARSTVENE USMERITVE PO PANOGAH	48
7.2.1 Kmetijstvo in gozdarstvo	48
7.2.2 Lovstvo in ribištvo	49
7.2.3 Vodno gospodarstvo.....	49
7.2.4 Poselitev.....	50
7.2.5 Infrastruktura in promet.....	50
7.2.6 Turizem in rekreacija	51
7.2.7 Varstvo kulturne dediščine	51
7.2.8 Oskrba z mineralnimi surovinami	52
7.3 PREDLOG VARSTVENIH OMEJITEV.....	52
7.3.1 Predlog splošnih varstvenih omejitev.....	52
7.3.2 Predlog varstvenih omejitev za tretje varstveno območje.....	53
7.3.3 Predlog varstvenih omejitev za drugo varstveno območje	53
7.3.4 Predlog varstvenih omejitev za prvo varstveno območje	53
7.3.5 Predlog varstvenih omejitev za ožja zavarovana območja.....	54
7.3.5.1 Reka Dragonja s pritoki in Reka Bracana s pritoki.....	54
7.3.5.2 Slap Supot, Slap na Stranici in Veli vir	55
7.3.5.3 Profili fliša pri Pučah.....	55
7.3.5.4 Stena in Sveti Štefan.....	56
7.3.5.5 Hrast v Abitanti.....	56
7.3.5.6 Izjeme	57
8 VIRI	58
9 KARTOGRAFSKE PRILOGE.....	60

1 Uvod

Območje porečja Dragonje ter Bracane in Malinske je ključnega pomena za varstvo naravnih vrednot in ohranjanja biotske pestrosti Slovenske Istre. Naravovarstvena namembnost območja je bila opredeljena v občinskih planskih dokumentih že v drugi polovici osemdesetih let prejšnjega stoletja. Pobudo za trajno zavarovanje porečja reke Dragonje sta občini Koper in Piran naslovili na Ministrstvo za okolje in prostor (v nadaljevanju MOP) avgusta 2007. Na osnovi slednje je Zavod RS za varstvo narave, v dogovoru z MOP, v letu 2008 začel z aktivno pripravo strokovnega predloga za zavarovanje Krajinskega parka Dragonja.

1.1 Pregled dosedanjih aktivnosti za ohranjanje območja

Začetki prizadevanj za ohranjanje izjemnih naravnih in kulturnih posebnosti porečja Dragonje, obvarovanje območja pred pogubnimi posegi ter usmerjanje dejavnosti prostora v smeri trajnostnega razvoja, segajo v drugo polovico osemdesetih let 20. stoletja. Leta 1985 je takratni Medobčinski zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Piran (v nadaljevanju MZVNKD) prejel v oceno tehnično dokumentacijo za načrtovanje velikih hidrotehničnih in agrotehničnih posegov v dolini Dragonje. Predvidena melioracijska dela, ki bi popolnoma spremenila naravni tok reke in uničila podobo doline, so bila povod, da je naravovarstvena služba pričela aktivno zbirati podatke za dokazovanje ekološke nesprejemljivosti predvidenih posegov. Do tedaj nista bila dolina in porečje Dragonje kot celota nikoli sistematično raziskana. Za temeljne strokovne raziskave, ki so obsegale inventarizacijo na terenu, pregled razpoložljive literature in virov ter vrednotenje naravne dediščine, je MZVNKD k sodelovanju pritegnil številne strokovne institucije. Prirodoslovni muzej Slovenije je opravil inventarizacijo favne, Inštitut za biologijo Univerze E. Kardelja v Ljubljani inventarizacijo flore, Zavod SRS za varstvo naravne in kulturne dediščine pa pregled nežive naravne dediščine. Na podlagi predloženih argumentov in ob podpori vse bolj zainteresirane in ekološko osveščene javnosti je februarja 1987 takratna Skupščina občine Koper izrekla dokončni "ne" velikopoteznim načrtom. Tri leta kasneje, decembra 1989, je Skupščina občine Piran sprejela Odlok o razglasitvi posameznih naravnih spomenikov in spomenikov oblikovane narave v občini Piran (Ur. objave PN, 5/1990). V okviru slednjega je reka Dragonja na območju občine Piran razglašena za hidrološki, geomorfološki, botanični in zoološki spomenik, osamelec Stena v dolini Dragonje pa za geomorfološki in botanični naravni spomenik. Ta odlok velja še danes. Občina Koper je v Dolgoročnem družbenem planu 1986-2000, Odloku o prostorsko ureditvenih pogojih v občini Koper (UO 19/88) ter v Spremembah in dopolnitvah dolgoročnega družbenega plana občine Koper (UO 9/92), reko Dragonjo in njene pritoke opredelila za naravni spomenik, celotno porečje pa za kulturno krajino in naravno dediščino. V spremembah Dolgoročnega plana RS 1998 je bilo porečje Dragonje opredeljeno kot območje varovanja naravne in kulturne dediščine in sicer kot krajinski park.

Posledica naštetega, kot tudi neurejeno stanje na območju reke in celotnega porečja je bilo oblikovanje pobude za začasno zavarovanje reke Dragonje s pritoki. Zavod RS za varstvo narave, OE Piran, je junija 2001 pripravil Odlok o začasnem zavarovanju reke Dragonje s pritoki (Ur. objave PN, št. 22/01), Občinski svet občine Koper pa je veljavnost odloka še dvakrat podaljšal. Odlok je dokončno prenehal veljati junija 2006, saj občina v skladu z novim Zakonom o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – ZON-UPB2 in 61/06 – Zdr-1; v nadaljevanju: ZON) ni več imela pravne osnove za trajno zavarovanje reke Dragonje. V obdobju 2001–2006 je Mestna občina Koper finančno podprla pripravo številnih študij, ki lahko prispevajo k uspešnejšemu in celovitejšemu reševanju izzivov in uresničevanju razvojnih priložnosti.

MZVNKD, danes Zavod RS za varstvo narave – OE Piran (v nadaljevanju ZRSVN), je s predstavniki lokalnih skupnosti in občin izdelal številne strokovne podlage in študije za

pripravo prostorskih izvedbenih aktov na območju porečja Dragonje. Študije so temeljile na usmerjanju dejavnosti v varstvo in ohranjanje naravnih in kulturnih posebnosti Slovenske Istre ter na iskanju najprimernejših možnosti trajnostnega razvoja. Konec leta 1998 so se pričele aktivnosti v zvezi s projektom "Krajinski park Dragonja – park za življenje", ki sta ga vodila MZVNKD in občina Koper v sodelovanju z občinama Piran in Izola. V okviru projekta so bili za prebivalce z območja predvidenega krajinskega parka Dragonja izpeljani študijski krožki (npr. turistična kmetija, ekološko (biološko) kmetijstvo, ipd.) in ogledi. Izdane so bile številne publikacije. Med njimi je osrednjega pomena publikacija *Krajinski park Dragonja*, ki jo je leta 2000 izdalo Ministrstvo za okolje in prostor oz. takratna Uprava RS za varstvo narave v sodelovanju z MZVNKD Piran. Publikacija je pripomogla, da se je območje v zavest ljudi zapisalo kot park, kar predstavlja prednost pri vzpostavljanju predvidenega zavarovanega območja.

Zavedajoč se izjemnih naravnih, kulturnih in krajinskih posebnosti območja, sta občini Koper in Piran poleti 2007 na MOP naslovili pobudo za trajno zavarovanje porečja reke Dragonje. Občini pričakujeta uresničitev prizadevanj za trajno zavarovanje območja, saj bi slednje omogočilo ustrezno načrtovanje in usmerjanje razvoja območja ob upoštevanju ekosistemskega pristopa in uresničevanju načel trajnostnega razvoja.

2 Pravne osnove

2.1 Mednarodne konvencije in predpisi Evropske unije

- Konvencija o biološki raznovrstnosti (Uradni list RS-MP, št. 7/96),
- Konvencija o varstvu prosto živečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njihovih naravnih življenjskih prostorov – Bernska konvencija (Uradni list RS-MP, št. 17/99),
- Konvencija o varstvu selitvenih vrst prosto živečih živali – Bonna konvencija (Uradni list RS-MP, št. 18/98, 27/99),
- Sporazum o ohranjanju afriško-evrazijskih selitvenih vodnih ptic (Uradni list RS-MP, št. 16/03),
- Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst - Direktiva o habitatih,
- Direktiva Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prosto živečih ptic – Direktiva o pticah,
- Evropska krajinska konvencija (Firence, 2000, Uradni list RS, št. 74/03 MP št. 19), ki jo je Slovenija ratificirala 15.07.2003,
- Konvencija o močvirjih, ki so mednarodnega pomena, zlasti kot prebivališča močvirskih ptic Ramsarska konvencija (Uradni list RS, št. 15/92),
- Direktiva Evropskega parlamenta in sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike – Vodna direktiva,
- Sporazum o varstvu netopirjev v Evropi (MUNE, Uradni list RS, št. 001-22-87/03).

2.2 Predpisi Republike Slovenije

- Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/04),
- Zakon o ohranjanju narave – ZON (Uradni list RS, št. 96/04 – UPB2 in 61/06 – Zdu-1),
- Zakon o urejanju prostora - ZUreP (Uradni list RS, št. 110/02, 8/03),
- Zakon o prostorskem načrtovanju – ZPNačrt (Uradni list RS št. 33/07),
- Zakon o varstvu okolja – ZVO (Uradni list RS, št. 39/06 – UPB1),
- Zakon o vodah - ZV-1 (Uradni list, št. 67/02),
- Zakon o varstvu podzemnih jam - ZVPJ (Uradni list RS, št. 2/04),

- Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04, 70/06),
- Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS, št. 82/02),
- Uredba o zvrsteh naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 52/02, 67/03),
- Uredba o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/04),
- Uredba o habitatnih tipih (Uradni list RS, št. 112/03),
- Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08),
- Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 110/04),
- Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07),
- Uredba o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju (Uradni list RS, št. 16/95, 28/95).
- Uredba o varstvu samoniklih gliv (Uradni list RS, št. 57/98),
- Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06),
- Uredba o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja, (Uradni list RS št. 81/07).

2.3 Strategije in načrti

- Strategija ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji (sprejeta na 55. seji Vlade, dne 20. 12. 2001),
- Nacionalni program varstva okolja (Uradni list RS, št. 83/99) oz. Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja 2005–2012 (ReNPVO), sprejeta na vladi 24. novembra 2005,
- Operativni program – program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2007-2013 (sprejet na 141. seji Vlade, dne 11.10.2007).

2.4 Občinski predpisi

- Odlok o razglasitvi posameznih naravnih spomenikov in spomenikov oblikovane narave v občini Piran (Primorske novice, Uradne objave, št. 5/1990)

3 Opredelitev območja

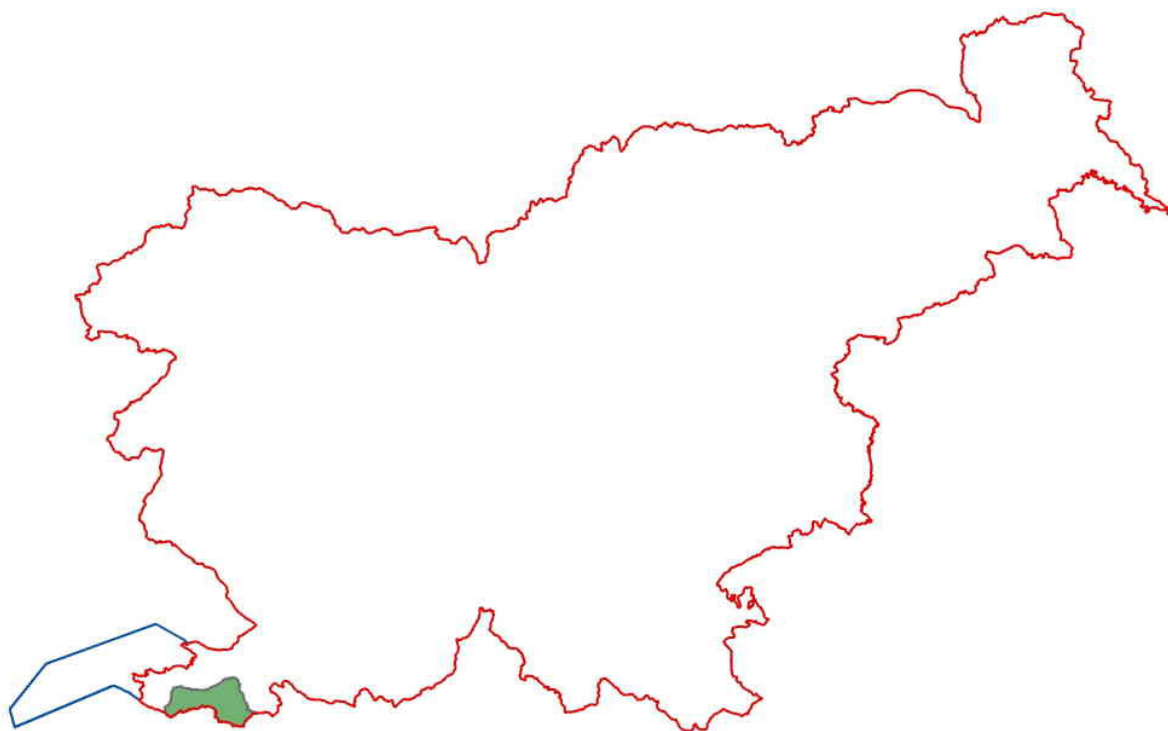
3.1 Geografski oris prostora

Za izdelavo kartografski prikazov značilnosti območja v tem poglavju so bili uporabljeni javno dostopni podatki Geodetske uprave Republike Slovenije oz. Agencije RS za okolje (2009).

3.1.1 Lega in velikost

Območje, predlagano za Krajinski park Dragonja, se razprostira na skrajnem jugozahodu Slovenije, na meji s Hrvaško. Flišno gričevje Slovenske Istre je ujeta med Tržaškim krasom na severu in Bujskim krasom na jugu.

Območje je veliko 116,5 kvadratnih kilometrov (11.652 hektarov).

Območje je v zaledju mesta Koper, med pomembnima prometnicama Koper-mejni prehod Dragonja (na zahodu) in Črni Kal - mejni prehod Sočerga (na vzhodu).

3.1.2 Geološke in geomorfološke značilnosti

Porečje Dragonje večinoma gradijo flišne kamnine. Dragonja je edina slovenska reka, ki izvira v flišnih kamninah, teče pretežno po flišu in se po flišnih naplavinah izliva v morje. Zgradba flišnih kamnin v porečju je razmeroma enostavna in homogena.

Fliš predstavlja zaporedje različnih sedimentnih kamnin. Nastajal je v globljem morju kot posledica vrtničastih kalnih tokov - turbiditnih tokov (podvodnih plazov). Ti so se lahko sprožali ob potresnih sunkih, močnejših nevihtah in cunamijih ter se valili s plitvejših delov v večje globine in nosili s seboj različne kamninske drobce – flišni sediment. Glede na velikost delcev oz. drobcov, so se iz podvodnega plazu izmenično usedali, najprej večji in težji drobci – kamninski drobir, nato pesek in nazadnje najfinejši lapornati delci. Iz njih so skozi milijone let nastale sedimentne kamnine: breča, siliciklastični in karbonatno-siliciklastični peščenjak ter laporovec. Te plasti so danes vidne v obliki različno debelih, menjavajočih se plasti, na razgaljenih pobočjih nad dolino Dragonje in v strugah vodotokov. Menjavanje plasti se ciklično ponavlja. Večina ciklov se pričeneja s plastjo peščenjaka, nekateri pa tudi z brečo, ki postopoma prehaja v peščenjak. Peščenjaki so rumenkaste in sive barve ter, zaradi karbonatnega veziva med zrnici, precej trdi. V njih so lepo vidni sledovi rastlin in živali ter sedimentne teksture, kot so tokovni odlitki, sipinice in druge. Navzgor sledijo plasti vedno bolj drobnozrnate kamnine vse do sivega, zelenkastega ali rumenkastega laporovca. Navadno se z ostro mejo navzgor zopet pričenejo peščenjaki in ves cikel se ponovi. Debelina posameznih ciklov je različna, od 50 cm do več deset metrov.

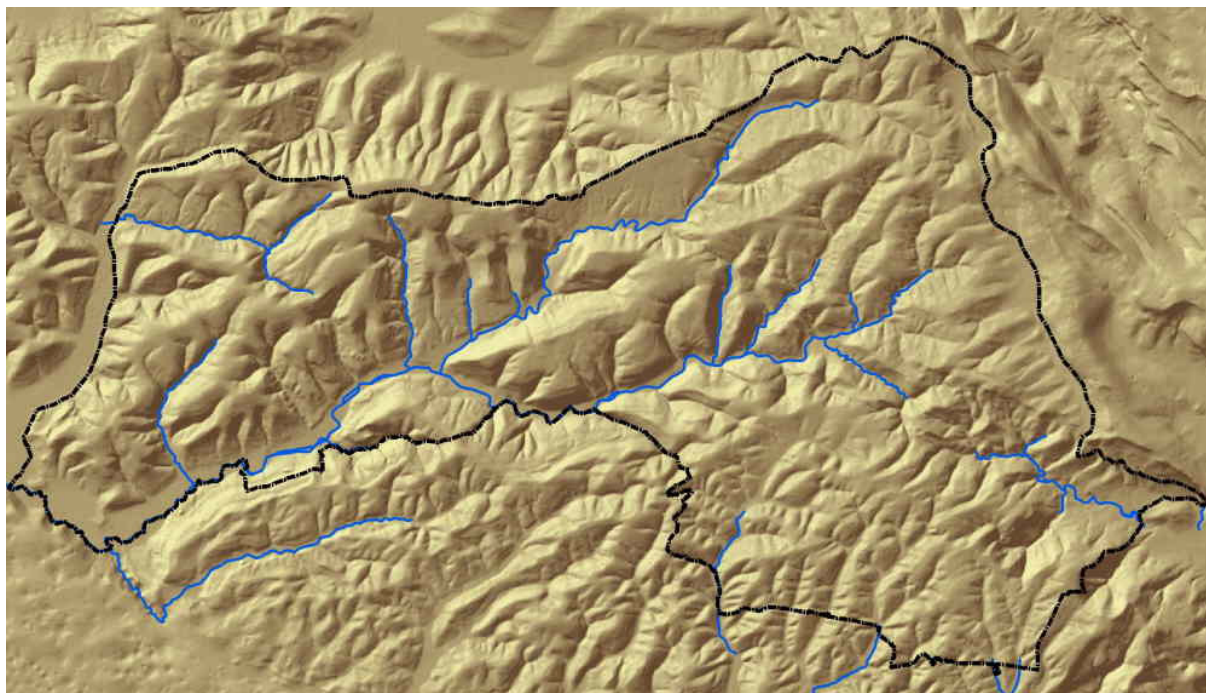
V območju se poleg flišnih kamnin pojavljajo tudi druge. Na posameznih mestih so plastovitim flišem izredno debele (od 5 do 20 m) plasti karbonatnih turbiditov - megabedi. Zaenkrat je v porečju Dragonje dokumentiranih šest tovrstnih plasti.

Megabed (debela plast karbonatnega turbidita) sestavlja apnenčeva breča, ki postopoma prehaja v apnenčev peščenjak (kalkarenit). V apnenčevi breči najdemo številne fosilne ostanke foraminifer ali luknjičark, najbolj pogosta sta rodova numulitov in alveolin, pa tudi ostanke morskih ježkov, školjk, polžev in drugih. Ta sediment se je prav tako, v različnih časovnih obdobjih, zaradi premikov in tresljajev, s kalnimi tokovi valil v globlje morje in se usedal med flišne plasti. Razlika med flišnimi plastmi in debelimi plastmi karbonatnih turbiditov je v izvoru sedimenta. Območje današnje Istre je v času nastajanja kamnin prekrival globokomorski bazen. Sediment, ki tvori flišne kamnine, je bil prinesen v bazen iz oddaljenega kontinentalnega zaledja na severu. Sediment, ki tvori vmesne debele plasti karbonatnih turbiditov, pa se je usipal v morje s karbonatne platforme, ki je ležala južno od tega bazena.

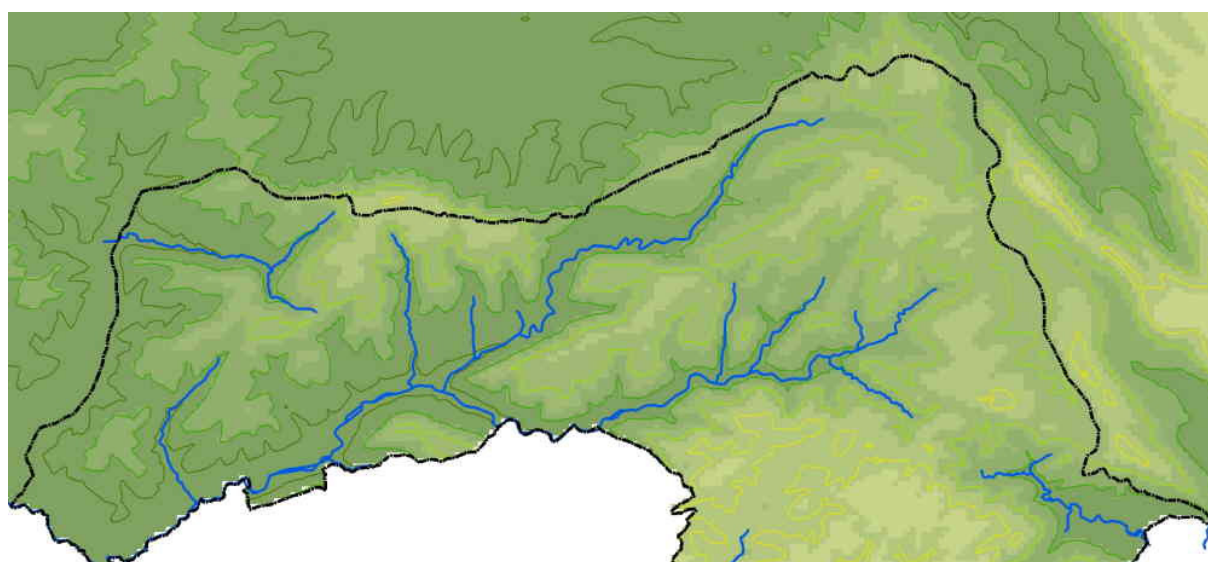
Vse kamnine so nastajale v terciarju, v obdobju eocena, in so stare približno 40 milijonov let. V obdobju, ki je sledilo (20-30 milijonov let, oligocen in sp. miocen), se je bazen, v katerem so nastajale kamnine, zaradi podpiranja Jadransko-Apulijske plošče (Istra) pod Zunanje Dinaride (Kras, Čičarija) zožil in morje se je počasi umikalo. Zaradi velikih pritiskov, ki so nastajali pri podpiranju, so bile kamnine deformirane - prelomljene, nagubane in ponekod prevrnjene v inverzno lego. Posledice tektonskih deformacij so v porečju Dragonje vidne v obliki številnih prelomov, gub in inverzno ležečih plasti. Primer inverzne lege plasti v krilu gube je lepo viden v strugi Dernarnika, pod vasjo Trsek.

Ko se je morje dokončno umaknilo z današnjega Istrskega polotoka so bile mehke in slabo obstojne plasti flišnih kamnin izpostavljene erozijskemu delovanju rek in potokov. Dragonja in njeni pritoki so pri utiranju poti do morja, v kamninsko podlago vrezali globoke grape in koritaste doline. Med grapami se dvigajo planotasti hrbti in slemenske uravnave, zgrajene iz plasti trdnejših kamnin, ki jih voda ni mogla "odnesti". Flišni peščenjak in karbonatne plasti so precej trše od laporovca in zato veliko bolj odporne na dejavnike preperevanja. Pogosto na mestih, kjer debelejši karbonatni skladi prečkajo struge, voda pada čeznje v slikovitih slapovih. Takšna slapova sta Veli vir na pritoku Bracane in Slap na Stranici pod Trebešami. Vas Krkavče je zgrajena na izdanku debele plasti karbonatnega turbidita, pa tudi apnenčasta osamelca na dnu doline Dragonje - Sv. Štefan in Stena sta del debele plasti karbonatnega turbidita, ki prečka spodnji del doline.

Med dolbenjem strug je voda s seboj odnašala erodiran material in ga v spodnjem delu doline ponovno odlagala v obliki peska, proda in glinastega sedimenta. Tako so dna dolin Dragonje in večjih pritokov prekrita z debelimi rečnimi nanosi. Dotok kamninskega drobirja je bil še posebno močan v zadnji ledeni dobi. Do močne in slikovite razčlenjenosti reliefa naj bi prišlo prav v ledenih dobah, ko je bila morska gladina v času največjih poledenitev tudi za 90 m nižja od današnje.

Digitalni model reliefa

Plastnice (nadmorska višina)

- 100 m
- 200 m
- 300 m
- 400 m

3.1.3 Hidrološke značilnosti

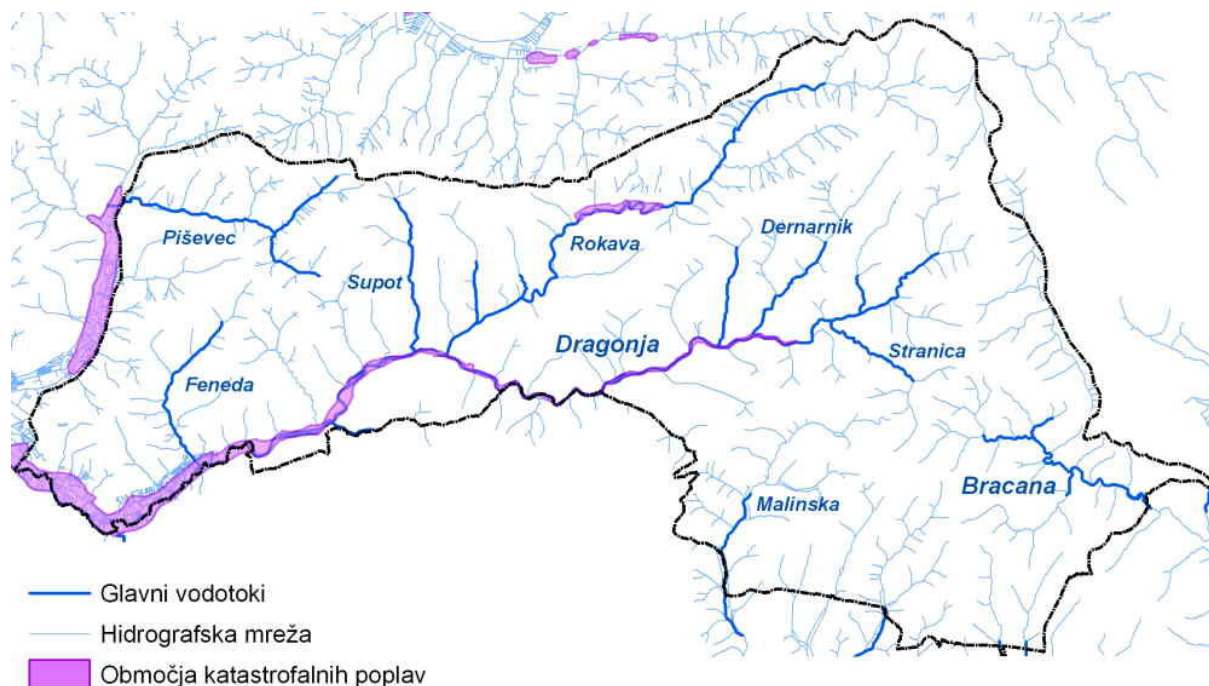
Reka Dragonja je osrednja vodna žila tega območja, ki odvaja vodo s flišnega zaledja, teče proti zahodu in se v Piranskem zalivu izliva v morje. Je mejna reka med Slovenijo in Hrvaško in edina slovenska reka, ki ne teče skozi nobeno naselje. Porečje ima značilen dežni režim. Vodni pretok je odvisen od trenutnih padavin. Dragonja ima najvišji pretok novembra, najnižji pa avgusta, ko reka tudi presahne.

Pritoki Dragonje (19 desnih in 13 levih) so zarezali struge v notranjost Slovenske Istre in izoblikovali slikovito pokrajino z izrazito reliefno dinamiko, ki se kaže v prepletanju podolgovatih slemenskih uravnav z globokimi, ozkimi rečnimi dolinami in grapami. Največji pritoki so Rokava (Pinjevec), Dernarnik, Stranica, Supot in Krkavški potok (Feneda).

Na severozahodnem delu območja je potok Piševec, ki teče proti zahodu in se izliva v Drnico. Vzhodno od porečja Dragonje je vodozbirna površina hrvaške reke Mirne, gričevje z rekama Malinsko in Bracano, ki tečeta proti jugu oz. jugovzhodu na Hrvaško.

Po veljavni kategorizaciji (ARSO, 2008) je Dragonja s pritoki v večjem delu naravni ali delno naravni vodotok (1 in 1-2 razred), dolvodno od vtoka Fenede pod Krkavčami pa sonaravno urejen vodotok (2 razred). Piševec pod Šmarjami je naravni ali delno naravni vodotok. Za Bracano in Malinsko podatki o kategorizaciji niso na voljo.

Zemljišča ob Dragonji in Rokavi spadajo med območja katastrofalnih poplav (Atlas okolja). Dragonja poplavlja dolvodno od Trseka (od točke 1 km dolvodno od vtoka Stranice, pa vse do meje območja na zahodu). Rokava poplavlja v dolini severno od vasi Glem na 700 metrov dolgem odseku zahodno od zaselka Rokavci.

Porečje Dragonje je prepredeno z izviri, ki so na stiku bolj ali manj neprepustnih flišnih plasti. Večina jih v sušnem obdobju presahne, iz nekaterih pa voda priteka vse leto. Ti stalni izviri so v preteklosti zagotavljali oskrbo naselij s pitno vodo. Nekaj takih izvirov je tudi na dnu doline, npr. ob sotočju Dragonje in Rokave, danji izvir pod pobočjem Vela reber in danji izvir pri vtoku Pasjoka v Dragonjo.

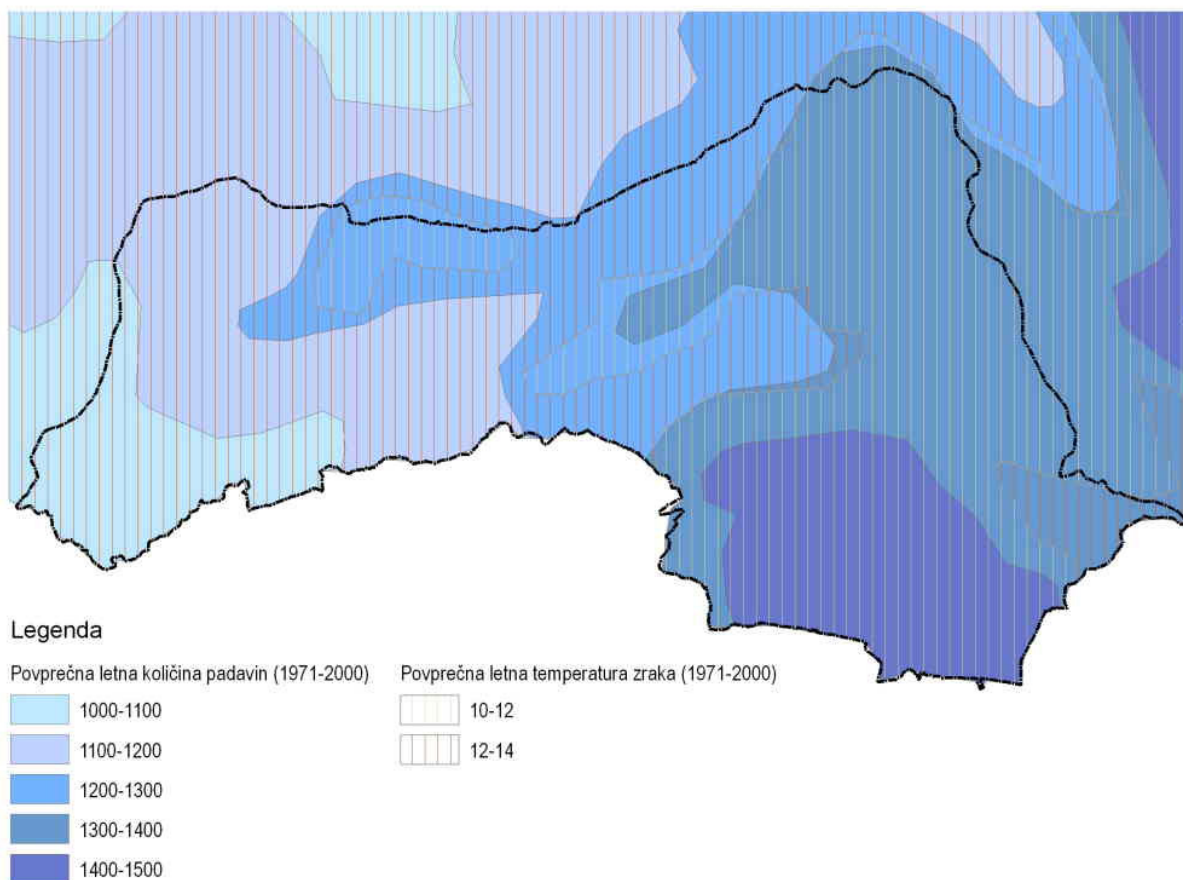
3.1.4 Podnebne značilnosti

Celotno območje Slovenske Istre je pod vplivom relativno blagega submediteranskega podnebja, z značilnim temperaturnim režimom in izrazito sezonskimi padavinami. Zanj so značilne mile in deževne zime ter vroča poletja. Najtoplejši mesec je julij, ko so povprečne temperature ob morju med 23 – 25°C, v zaledju pa ne padejo pod 20°C. Najhladnejši mesec je januar s povprečnimi temperaturami, ki navadno ne padejo pod 2°C. Druga bistvena značilnost submediteranskega podnebja je količina in rasporeditev padavin. Padavine so čez leto zelo neenakomerno razporejene. Višek je v jesenskih mesecih, ko so padavine navadno enakomerne in izdatne. Sekundarni višek pa nastopi v drugi polovici maja in junija, delno v obliki nalivov. Kljub sorazmerno zadostni količini padavin v vseh letnih časih, v poletnih mesecih vlage dejansko primanjkuje in pojavlja se fiziološka sušnost. Med podnebnimi razmerami prav padavine in temperatura odločilno vplivajo na poplavni režim in vodne razmere v Dragonji in njenih pritokih.

Območje je najbolj vetrovno pozimi, ko pihata burja in jugo. Burja zniža temperaturo zraka in morja. Temperature zraka takrat lahko padejo tudi pod ledišče. Jugo, ki piha z morja pa temperaturo dvigne in poveča vlažnost ozračja.

Blagodejni vpliv morja se širi od obale po dolini in nizkih slemenih ter slabi z oddaljenostjo od morja in nadmorsko višino. Količina padavin narašča z nadmorsko višino.

Podnebne značilnosti, vključno z ugodnim sončnim obsevanjem, odločilno vplivajo na vrste, ki to območje naseljujejo, kot tudi na kmetijstvo (izbira kultur) in poselitev.

3.1.5 Tla

Med pestrimi pedogenetskimi faktorji, ki vplivajo na nastanek prsti v Slovenski Istri, ima posebno vlogo matična kamnina - mehki, plastoviti in mehanskemu preperevanju močno podvrženi fliš. Menjavanje prevlade med laporovcem in peščenjakom v vrhnjih plasteh ter različne lege in debeline njunih skladov vplivajo na raznolikost fizikalnih in kemičnih lastnosti matične podlage. Pri razpadu laporovca nastaja glinast oz. lapornat sediment, ki zadržuje vodo v tleh in jih posledično ohlaja. Prepereli, razpadli peščenjak in apnenec, ki se mestoma pojavlja, pa v tleh predstavljata peščeno komponento, ki prst rahlja. Peščenjak in laporovec se ločita tudi v prepustnosti. Peščenjak se vode močno napoji in jo do neke mere prepušča, medtem ko je laporovec za vodo neprepusten in jo v celoti zadrži. Zaradi menjavanja teh dveh kamnin, in vmesnega pojavljanja debelih plasti apnenca, so se tukaj razvile številne različice karbonatnih tal, ki dajejo podlago mediteranskim rastlinam in kulturam.

Zelo ugodna za kmetijsko obdelavo so rjava tla, ki so se razvila na flišnem laporovcu. V obalnem pasu na teh tleh največji delež površin zavzemajo kulturne terase, kjer prevladujejo sadovnjaki in vinogradi. Tukaj je, zaradi močnega izhlapevanja in manjše množine padavin, sposobnost zadrževanja sprejete vlage zelo pomembna. Rjava prst na laporovcu lahko, zaradi deleža gline, vodo zadržuje dalj časa, kar je za kmetijsko obdelavo zelo ugodno.

Po slemenih in osojnih pobočjih se pojavlja predvsem rjava prst na flišnem peščenjaku. Kljub nekoliko slabšim fizikalno-kemičnim lastnostim v primerjavi s tistim, nastalim na laporovcu, so, zlasti na slemenih, površine s to prstjo dobro obdelane. Zaradi zračnosti je izhlapevanje večje, zato je delež povrtnine in sadja manjši, več pa je vinogradov.

V poplavnem svetu dolin je razširjena obrečna rjava prst. Dno doline je ozko in poplavni pas je omejen le na ožji pas ob vodotokih. Matična osnova je flišni rečni nanos, ki ima precejšen delež peščenih delcev in malo glinastih. Taka sestava matične osnove omogoča dobro odcejanje padavinske vode in prst, kljub temu, da je v poplavnem svetu, ne kaže vplivov prekomerne vlažnosti. Vse te lastnosti omogočajo dobre rastne pogoje za naravne in gojene rastline, tako da se obrečna rjava prst uvršča med rodovitne prsti.

3.1.6 Poselitev

Večji del območja se razprostira v občini Koper, manjši (zahodni del) v občini Piran. Na območju je skupaj 52 naselij: 48 v Mestni občini Koper in 4 v Občini Piran.

41 naselij leži v celoti znotraj predlaganih meja, 11 naselij pa delno izven območja. Glede na prostorsko razporeditev poselitve ocenjujemo, da v teh 11 naseljih, na območju predlaganega parka živi:

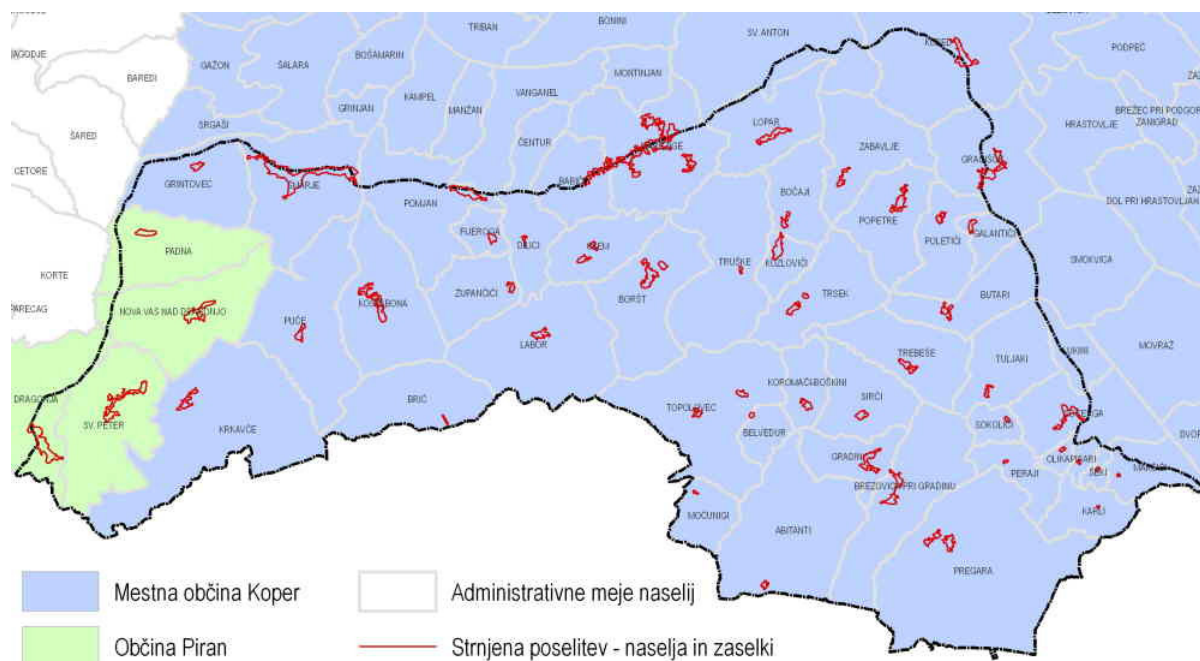
- v treh naseljih (Maršiči, Sočerga, Šmarje) večina (100%) prebivalcev,
- v dveh naseljih (Marezige, Dragonja) okoli 50 % vseh prebivalcev,
- v petih naseljih (Babiči, Gračišče, Lukini, Pomjan, Sv. Anton) le okoli 10 % vseh prebivalcev in
- v enem naselju (Kubed) vsi prebivalci živijo izven območja.

Največ prebivalcev (nad 600) živi v Šmarjah, po velikosti pa jim sledi Sv. Peter (nad 300), ter Krkavče, Koštabona, Puče, Marezige in Nova vas nad Dragonjo (190-260).

V naseljih Karli, Močunigi in Peraji (porečje Bracane) ni stalnih prebivalcev.

Glede na statistične podatke (popis 2002) in po popravku glede na prostorsko razporeditev poselitve, ocenjujemo, da na območju živi okoli 4000 prebivalcev.

Vsa naselja so na grebenih in slemenskih uravninah, razen vasi Dragonja, ki je v dolini Dragonje, na skrajnem zahodnem robu parka.

3.1.7 Značilnosti posameznih prostorskih enot

Upoštevajoč geografsko členjenost prostora, naravne posebnosti in njihovo stopnjo ranljivosti, vzorec poselitve ter sedanjo in prihodnjo namembnost prostora lahko območje obravnavamo po naslednjih delih:

1. povirni del porečja Dragonje,
2. območje Rokave, največjega desnega pritoka Dragonje,
3. območje srednjega toka Dragonje do meje parka na zahodu,
4. območje Piševca in
5. območje med Malinsko in Bracano

Povirje Dragonje

Povirje Dragonje sestavljajo pahljačasto razvejani manjši izviri, ki vodo zbirajo v globokih hudourniških grapah med vasmi Zabavljje, Popetre, Poletiči, Butari, Trebeše, Gradin in drugimi. Na razdalji štirih kilometrov povirni pritoki premagajo 150 m višinske razlike in se jugovzhodno od Trseka združijo v Dragonjo. Za ta del je značilna največja prvobitnost narave. Na sotočju povirnih voda se dolina razširi v prvo obsežnejšo aluvialno ravnico. Dolvodno od ravnice priteče v Dragonjo prvi večji desni pritok Dernarnik. Od tod naprej se reka s svojimi meandri prebija skozi globoko in ozko dolino dokler se pod Škrlinami ne prebije do Laborske doline. Plastovitost flišne kamnine odločno vpliva na hidrološke poteze reke in pritokov, vzdolž katerih se vrstijo rečne brzice, kaskade, slapovi in tolmoni. Strma flišna pobočja, ki se v tem delu dvigajo nad reko in pritoki, so ponekod zaradi intenzivne erozije razgaljena, pretežno pa so poraščena z dokaj dobro ohranjeno gozdno vegetacijo (*Seslerio-Quercetum*).

Rokava

Rokava (Pinjevec) je najdaljši pritok Dragonje. Povirje ima v okolici Loparja in Kocjančičev, nato teče po severni strani laborskega slemena. Dolvodno od Škrlin je njeno sotočje z

Dragonjo. Dolina Rokave ima pretežno kmetijski značaj, po njej poteka tudi asfaltirana cesta do Župančičev.

Območje srednjega toka Dragonje do meje parka na zahodu

Na sotočju se odpre uravnava poimenovana po vasi Labor - Laborska dolina. Dno doline je ponekod široko tudi nekaj 100 m in je preoblikovano v kmetijske površine. Ob meandrirajoči rečni strugi so ozki pasovi logov - drevesne in grmovne vegetacije. Na desni strani doline se nad reko dvigujejo bolj ali manj položna pobočja. Kulturne terase so danes obdelane le na položnejših južnih delih pobočij, drugod nekdanje obdelane terase porašča pionirska vegetacija. V zadnjih letih se kulturne terase ponovno obnavljajo. Nad njimi se ob slemenskem robu zarisujejo istrska naselja: Koštabona, Puče in Krkavče z zaselki. Severna pobočja so pretežno porasla z gozdom. Značilna drobna parcelacija kmetijskih površin, pestrost kultur, pasovi logov, prepletenost z živicami in kolovozi in vijuganje rečnega toka predstavljajo osnovne značilnosti tega dela doline. Na tem odseku dobi Dragonja tri pomembnejše pritoke: z desne strani Supot z enim od najvišjih slapov v Slovenski Istri in Fenedo (Krkavški potok) pod Krkavčami, z leve pa Poganjo (Argilla), ki teče večji del po hrvaškem ozemlju na meji med flišnim in kraškim svetom. Nizvodno od sotočja s Poganjo, sredi aluvialnih naplavin, izdajata na površju dve osamelim apnenčasti golici: Sv. Štefan in Stena. Poleg geomorfološke in geološke izjemnosti, predstavljata tudi najbogatejše nahajališče evmediteranske flore v Sloveniji.

Severno od Stene je vas Dragonja, edino naselje v dolini.

Območje Piševca

Gre za najbolj severni del parka z največjim naseljem Šmarje in vasmi v Piranski občini: Padna, Nova vas nad Dragonjo in Sv. Peter. Pobočja južno od Šmarij so v veliki meri zasajena s trajnimi nasadi. Neobdelane so le najbolj nedostopne grape, v katerih najdemo tudi slapove. Podobno velja tudi za pobočja pod Padno in Novo vasjo, ki jih zaznamujejo predvsem oljčni nasadi. Pobočja severno od vasi so poraščena z gozdno vegetacijo. Območje je slabše raziskano. Piševca zbira vodo iz pobočij pod Šmarjami ter teče proti zahodu v Drnico. Na njem je bila včasih načrtovana akumulacija.

Območje med Malinsko in Bracano

Jugovzhodni del območja je vodozbirna površina hrvaške reke Mirne. Območje ob Malinski, južno od ceste med Sirči in Hrvoji, je orientirano proti jugu. Tu je le nekaj manjših vasi (Belvedur, Hrvoji). Območje ima prvobitni značaj, predvsem so značilni bukovi gozdovi.

Pod cesto za mejni prehod Sočerga, ki nekako razmejuje kraški in flišni svet, iz flišnega pobočja izvirajo manjši potočki, to je povirje Bracane (desnega pritoka reke Mirne). Reka teče v ozki dolini med gozdnimi pobočji pod naselji Sokoliči, Sočerga, Olike, Pisari, Šeki in Marsiči ter stenami Velega Badina. V spodnjem delu, kjer se dolina razširi, reka ustvarja meandre (tudi še na slovenski strani).

Reka Bracana teče proti jugovzhodu in se na Hrvaškem izliva v reko Mirno. Iz stranskih grap se v Bracano stekajo številni hudourniški potoki. Območje Bracane s številnimi geomorfološki pojavi, med katerimi je najbolj slikovit slap Veli vir, je naravno ohranjeno. Reka je regulirana v minimalnem obsegu, z nekaj kamnitimi pragovi. Pobočja, predvsem levih (severnih) pritokov so v veliki meri zasajena s črnim borom (pogozdovanje za preprečevanje erozije). Sicer pa je ohranjen tudi avtohtoni toploljubni hrastov gozd. Med obema rekama, na slemenskih uravninah pri Pregari, je območje travnišč, ki je posebno ohranitveno območje.

3.2 Zgodovinski oris prostora in kulturna krajina

Kulturna krajina Slovenske Istre je rezultat naravnih danosti in delovanja vodotokov ter značilne rabe celotnega območja južno od osi Kubeč-Marezige-Pomjan-Šmarje, ki je tudi naravna meja - razvodnica med porečji Dragonje, Rižane in Badaševice. Osnovne značilnosti krajine je skozi tisočletja ustvarila Dragonja s svojimi pritoki, ki je vrezala svojo strugo v flišno pokrajino. Izoblikovala je močno razčlenjeno gričevje, z značilnimi dolgimi hrbti in planotastimi slemenimi, ki se, skladno z globoko vrezanimi dolinami vodotokov, postopoma znižujejo proti morju. Naravne danosti so bile ugodne za naselitev, človek pa je potreboval veliko manj časa kot reka, da je preoblikoval prostor, ga prilagodil svojim potrebam in ga v celoti spremenil. Podoba porečja Dragonje je tako prešla iz naravne, z gozdom poraščene, v obdelano kmetijsko.

Porečje Dragonje je bilo gosto poseljeno že v antičnem času, o čemer priča bogata arheološka dediščina. Istra je bila v zgodovini pogosto opisana kot gospodarski paradiz tudi v časih, ko je Evropa trpela lakoto. Naravne razmere so bile ugodne za kmetijstvo. Koprsko zaledje je med drugim zagotavljalo hrano in druge dobrine za širše območje in obalna mesta, vključno s Trstom. Prebivalci so večinoma kmetovali, delno pa so bili vezani na solinarstvo ob izlivu Dragonje v morje. Na večkrat poplavljenem dnu doline se ljudje niso naseljevali, ne kmetovali, pač pa so na ugodnih lokacijah postavili mline. V dolini Dragonje je bilo nekoč okoli štirideset mlinov. Mlinarstvo je bilo dodaten vir zaslužka, mlinščice so zmanjševale možnosti za poplave, zaradi mlinov so bile v dolino in po njej speljane poti. Mlinarstvo je propadlo predvsem zaradi uvedbe električnih mlinov med obema svetovnima vojnoma, ostanki mlinov pa so najpomembnejša etnološka dediščina doline.

Strnjene vasi so nastale nad dolino na slemenih, po katerih potekajo tudi glavne cestne povezave. Vasi so na strateško pomembnih lokacijah, kot pomoli na koncu ozkih slemen, na vrhovih vzpetin ali na prevalih. Ponekod se kot krajinske dominante dvigajo nad globokimi grapami. Edino naselje v dolini je vas Dragonja, na skrajnem jugozahodnem robu območja. Naselja obdajajo njive in travniki, mozaična krajina prepletena s kamnitimi zidovi in poljskimi potmi, pasovi drevesno grmovne vegetacije ter v sistem kulturnih teras spremenjena prisojna pobočja. Strmejša osojna pobočja ostajajo poraščena z gozdno grmovno vegetacijo (boškom). Sožitje narave in človeka je vidno na vsakem koraku. V krajini z značilnim reliefom, kulturnimi terasami, naselji, drobno parcelacijo ter zeleno obraščeno strugo Dragonje, ki se vije po dolini, poseben poudarek dajejo posamezne prvine, kot so ostanki mlinov, poljske hišice - "kažete", kali ali puči, nasadi cipres v vaseh in na pokopališčih ter nasadi značilnih kultur, predvsem oljke in trte.

Malo pred prvo svetovno vojno so na reki Dragonji izvedli prve melioracije in regulacije, ki so omogočile začetek obdelovanja dna doline, predvsem ob njenem spodnjem toku. Pridelek se je povečal in obdelava je bila lažja, čeprav je bila oddaljenost od zaselkov nekoliko večja. Istočasno so se pojavile težnje po preprečevanju poplav in razvoju kmetijstva tudi v zgornjem delu doline, še posebno zaradi opuščanja solinarstva in mlinarstva. Uveljavile so se bolj donosne kulture (vinska trta, vrtnine, sadno drevje), ki so se zasajevale tudi na terasah na pobočjih pod naselji. S terasami, ki naj bi sicer nastale že v rimskih časih, so ublažili posledice močnih nalivov in erozijo ter na pobočjih zadržali rodovitno prst. Pridelovanje je bilo lažje, izkoristek prostora pa večji.

Celotno območje je najbolj zaznamovalo množično izseljevanje prebivalcev oz. praznjenje vasi po drugi svetovni vojni, ki je bilo posledica spremenjenih politično družbenih razmer pa tudi odpiranja številnih delovnih mest v obalnih središčih. Pretežni del do tedaj obdelanih terasastih pobočij se je v tridesetih letih popolnoma zarasel z večinoma toploljubno listopadno vegetacijo. Delež gozda se je močno povečal, zarasle so se poti, v vodotokih je bilo manj vode, krajina je spremenila svojo podobo.

Trend pa se je v zadnjih desetletjih obrnil. Zaradi boljše dostopnosti (prevoz z avtomobilom) in ponovno prepoznane kvalitete bivanja na podeželju, se ljudje vračajo v vasi. Kljub temu, da je večina prebivalcev še vedno zaposlenih v obalnih središčih, kmetijstvo spet pridobiva na pomenu. Vedno več kmetovalcev širi svojo dejavnost, številni urejajo oljčnike in pridelujejo olje tudi kot dopolnilno ali popoldansko dejavnost. Nekoč opuščeni vinogradi in druga zarasla območja se ponovno spreminjajo v kmetijske površine. Vplivi so tako pozitivni (kmetovanje, preprečevanje zaraščanja površin, urejanje naselij in obnova kulturne dediščine) kot tudi negativni (neprečiščene komunalne odplake, intenziviranje kmetijstva, črne gradnje, nestrokovna obnova objektov kulturne dediščine, onesnaženje vodotokov idr.).

Kljub velikim spremembam prostora je kulturna krajina ohranila svoje glavne vrednote in ostaja prostor visoke doživljajske vrednosti in reprezentativnosti na ravni Slovenije. V Strategiji prostorskega razvoja Slovenije je velik del območja opredeljen kot krajinsko območje s prepoznavnimi značilnostmi, pomembno na nacionalni ravni. Šavrini so prepoznavni in reprezentativni del slovenske krajine z enkratnim vzorcem krajinske zgradbe in prostorsko poudarjeno kulturno dediščino z visoko pričevalno in spomeniško vrednostjo. Tako tudi kulturna krajina oz. kulturna dediščina v povezavi z zgodovino prostora opravičujeta smiselnost zavarovanja tega območja.

3.3 Naravovarstveni oris (splošno o naravnih vrednotah, biotska raznovrstnost – rastlinstvo, živalstvo, ekosistemi, krajina)

3.3.1 Naravne vrednote

Večina naravnih vrednot na obravnavanem območju je vezanih na vodotoke. Gre za njihove struge in bregove, številne slapove ali slapišča (geološka, geomorfološka in hidrolološka zvrst) in geološke profile. Številne so ekosistemske naravne vrednote – puči ali kali, ki so najpogostejši v vaseh ali na njihovem robu, nekaj je drevesnih naravnih vrednot (drevesa izjemnih dimenziji, predvsem hrasti) in jam (večinoma v debelejših apnenčastih plasteh, ki sestavljajo fliš). Posebnost v slovenskem merilu predstavljajo flišni profili, zanimivost pa dve apnenčasti steni v sicer flišni pokrajini.

Območje je izredno bogato z naravnimi vrednotami, tudi takimi, ki v celoti še niso raziskane. Terenski ogledi manj znanih pritokov Dragonje ter Bracane nam običajno odkrijejo posebnosti, katerih lastnosti opravičujejo oblikovanje novih predlogov in popravkov obstoječega seznama naravnih vrednot. Zato bo območje v prihodnje opredeljeno tudi kot območje pričakovanih naravnih vrednot.

Naravne vrednote so naštet v poglavju o naravovarstvenem statusu območja.

3.3.2 Biotska raznovrstnost (rastlinstvo, živalstvo, ekosistemi, krajina)

Porečje Dragonje odlikujejo izjemna pestrost rastlinskih in živalskih vrst ter veliko število naravno ohranjenih življenjskih prostorov. Mnoge vrste so ogrožene na območju Republike Slovenije in tudi v Evropi. Skoraj vsi habitatni tipi, z izjemo gozda in rečnih habitatov, so sekundarnega nastanka in so rezultat človekove tisočletne rabe tal. S krčenjem prvotnega gozda v prid obdelovalne zemlje je človek nehote ustvaril celo vrsto habitatov ter rastlinskih in živalskih združb, ki so se prilagodile življenjskim razmeram v tem prostoru.

Zaradi submediteranskega podnebja ima Dragonja specifični rečni režim, ki ji daje značaj presihajoče reke. Rastlinstvo in živalstvo je prilagojeno na presihanje reke, torej na

ekstremne življenjske pogoje in ima sposobnost, da sušni del leta preživi v podtalnici. Vodna in obvodna življenjska okolja so iz vidika živega sveta najpomembnejša v porečju Dragonje. Med obvodnimi (obrežnimi) habitati so pomembne predvsem erozijske stene ob Dragonji (pomembne za ptice), trstišča, vrbišča in grmišča. Med vodnimi so to brzice, tolmeni, mrtvice ter notranja voda v prodiščih, pomembna predvsem v poletnem času za vodno favno. Iz vidika živalskih vrst so med navedenimi obvodnimi življenjskimi okolji najpomembnejša grmišča, trstišča in prodišča.

Ohranitev pestrosti živalskih vrst je odvisna od ohranjanja mozaične razporeditve habitatnih tipov. Za ptice in sesalce so najpomembnejša vlažna življenjska okolja, za plazilce prodišča in bregovi reke, za dvoživke pa reka s pritoki in druge vodne površine. Progasti gož potrebuje mozaično krajino s suhozidi, za planinskega urha in velikega pupka so pomembni kali, za močvirsko sklednico pa poleg samih vodnih biotopov tudi neposredna bližina oz. dostopnost suhih travnikov ter prisojnih mest s peščeno podlago (primerna mesta za valjenje jajc).

Prve obširne raziskave živega sveta so bile opravljene leta 1986 z inventarizacijo flore in favne doline Dragonje. Inventarizacija favne je pokazala, da tu živijo številne redke ogrožene, ranljive in zaščitene vrste, ki jim v Sloveniji in Evropi grozi izumrtje, in vrste, ki so znane v Sloveniji le iz območja doline Dragonje. Številne vrste se tu nahajajo blizu roba svojega areala razširjenosti ali celo na njem, zaradi česar so še bolj ogrožene.

Na osnovi izsledkov teh raziskav je bila preprečena gradnja akumulacije na Škrlinah. Najbolj odločilna je bila najdba ogrožene vrste mladoletnice (*Plycentropus schmidi* Novak & Botosaneanu) Baraea dira Mc Lachlan, za katero je bila Dragonja leta 1986 novo evidentirano nahajališče na območju takratne Jugoslavije. Zaključna naravovarstvena ocena leta 1986 opravljene inventarizacije favne označuje dolino Dragonje, v favnističnem pogledu, za najpomembnejši "rezervat" kopenske favne v Sloveniji, strugo Dragonje pa za enega redkih, neprizadetih vodnih tokov s tipično submediteransko vodno favno.

Porečje Dragonje uvrščamo po fitogeografski razdelitvi v submediteransko florno območje, na katerem se kot klimatska vegetacija uveljavlja črni gaber s svojim florističnim spremstvom (*Ostrya-Quercetum pubescentis*) in razne degradacijske stopnje ter gozdno grmovne združbe. Delež evmediteranske flore izstopa zgoščeno le na obeh apnenčastih gričih v dnu doline. Ob zgornjem rečnem toku, nad sotočjem z Rokavo, so pobočja porasla z dokaj dobro ohranjeno prvotno toploljubno listopadno vegetacijo, kar pomeni v rastlinskem svetu Slovenije prvovrstno dragocenost. Nekoliko više ob zgornjem rečnem toku, v senčnih dolinah v okolici Boršta, Abitantov in Pregare ter pod vasjo Labor, pa še najdemo ponekod čisto prave bukove gozdove. Dna dolin in vlažna pobočja pokrivajo sestoji z belim gabrom (*Carpinus betulus*), najbolj suha in termofilna pobočja pa porašča toploljubni kraški gaber (*Carpinus orientalis*). Posebnost predstavlja trokrpi francoski javor (*Acer monspessulanum*).

Med številnimi grmovnimi vrstami velja omeniti lovorolistni volčin (*Daphne laureola*), redki zimzeleni grmiček v flori Slovenije, in metuljnico mehurko (*Colutea arborescens*), šmarno deteljo (*Coronilla emeroides*), ruj (*Cotinus coggygria*) ter brnistro ali žuko (*Spartium junceum*), ki so jo nekoč tudi sadili.

V osrednji dolini obraščajo rečno strugo logi, ki so večinoma ozki in nikjer ne zavzemajo večjih površin. Drevesno floro logov sestavljajo črni (*Populus nigra*) in beli topol (*P. alba*), bela (*Salix alba*) in rdeča vrba (*S. purpurea*) in svib (*Cornus sanguinea*).

Posebnost predstavlja tudi vegetacija flišnih prodišč v rečni strugi, na katerih se kot posebnost pojavlja kar 16 "kraških vrst", ki jih sicer srečujemo na apnenčasti kraški planoti. Porečje Dragonje je zelo pomembno iz vidika uspevanja številnih vrst iz zavarovane skupine kukavičnic (orhideje). Zanimive rastlinske vrste najdemo tudi v rečni strugi.

Južno od porečja Dragonje je območje vodotokov Malinske in Bracane. Oba vodotoka sta bolj skromnih dimenzij kot Dragonja in bolj hudourniškega značaja, zato niso razviti značilni življenjski prostori, na primer rečni logi in prodišča. Na območju Malinske, na južnem delu

predvidenega parka, so najbolj obsežni in sklenjeni sestoji primorskih bukovih gozdov. V okolici Pregare, na slemenih vzdolž ceste, so razvita obsežna in razvejana travišča. Gre za prednostne habitate travišč, metuljev in dvoživk. Pobočja poraščajo sklenjen vzhodno jadranski kostanjevi gozdovi. Več je tudi nasadov črnega bora (pogozdovanje).

Biotska raznovrstnost je vezana tako na naravne prvine območja, kot tudi na zemljišča s kmetijsko rabo (travišča) in prvine, ki jih je ustvaril človek (terase, suhozidi). Zaradi zaraščanja zemljišč in propadanja suhozidov ter teras, se podoba kulturne krajine močno spreminja. S tem izginja značilna, vizualno izredno privlačna krajina, z njo pa tudi biotska raznovrstnost. V dolinah biotsko raznovrstnost ogrožajo morebitni posegi v vodotoke, ki istočasno pomenijo tudi spremembo značilnosti krajine, ki se je ob vodotokih ohranila v svojem bogastvu oblik in naravnih življenjskih okolij.

4 Status območja

4.1 Območja ohranjanja biotske raznovrstnosti

4.1.1 Ekološko pomembna območja

Id. številka oz. koda: 71500

Ime območja: **Dragonja - porečje**

Območje: Obsega celotno območje predlaganega krajinskega parka, torej porečji Dragonje, Bracane in Malinske.

Id. številka oz. koda: 51100

Ime območja: **Kras**

Območje: Obsega manjši, vzhodni del predlaganega krajinskega parka. Gre za območje val, ki se nahajajo pod cesto Sočerga – Gračišče, nekakšen prehod med istrskim in kraškim svetom.

Meje območij so prikazane v kartografski prilogi - Priloga 1.

4.1.1.1 Redki habitatni tipi

Habitatni tipi, ki so na ozemlju Slovenije redki, ranljivi in imajo majhno območje razširjenosti:

- brinovje, kot faza zaraščanja suhih travišč (31.88),
- vzhodnosubmediteransko (submediteransko-ilirska) suha in polsuha travišča (34.75),
- oligotrofni mokrotni travniki z modro stožko in sorodne združbe (37.31),
- mezotrofni do evtrofni gojeni travniki (38.2),
- termofilni hrastovi gozdovi (41.7),
- primorska ilirska bukovja (41.1C31),
- hrastovo belogabrovi gozdovi (41.2),
- obrečna vrbovja (44.1),
- sestoji črničevja (45.3),
- apnenčaste ali dolomitne stene z vegetacijo skalnih razpok (62.1) in jame (65).

4.1.1.2 Ogrožene rastlinske vrste

Na vodna in vlažna življenjska okolja so vezane naslednje ogrožene vrste.

- kolenčasti dristavec (*Potamogeton nodosus*) in
- valerandov samol (*Samolus valerandi*) sta vezana neposredno na reko in sta ranljivi vrsti.
- Marchesettijeva smetlika (*Euphrasia marchesettii*) je evropsko pomembna vrsta vlažnih travnikov, ena najbolj ogroženih v dolini Dragonje (premalo znana vrsta) in
- venerini lasci (*Adiantum capillus-veneris*) – vezani na lehnjakotvorne izvire (ranljiva vrsta).

Številne vrste so vezane na travišča:

Med ogroženimi vrstami kukavičevk so bile na območju porečja Dragonje najdene naslednje vrste s slovenskega rdečega seznama – vse sodijo v kategorijo ranljivih vrst:

- velecvetni ralovec (*Serapias vomeracea*),
- opičja kukavica (*Orchis simia*),
- dišeča kukavica (*Orchis fragrans*),
- metuljasta kukavica (*Orchis papilionacea*),
- rahlocvetna kukavica (*Orchis laxiflora*),
- stasita kukavica (*Orchis mascula*),
- čeladasta kukavica (*Orchis militaris*),
- navadna kukavica (*Orchis morio*),
- bleda kukavica (*Orchis pallens*),
- škraltnordeča kukavica (*Orchis purpurea*),
- trizoba kukavica (*Orchis tridentata*),
- pikastocvetna kukavica (*Orchis ustulata*) in
- zavita škrbica (*Spiranthes spiralis*),
- osjeliko mačje uho (*Ophrys sphegodes*),
- temno mačje uho (*Ophrys incubacea*),
- čebeljeliko mačje uho (*Ophrys apifera*),
- čmrljeliko mačje uho (*Ophrys holosericea*),
- muholiko mačje uho (*Ophrys insectifera*) in
- navadna splavka (*Limodirum abortivum*).

Na bolj zaraščenih travnikih, gozdnih robovih in jasih uspeva ena najpomembnejših ogroženih orhidej, ki je tudi "evropsko pomembna vrsta" - jadranska smrdljiva kukavica (*Himantoglossum adriaticum*).

Na travnikih so poleg orhidej tudi metuljnice, med njimi ogrožena vrsta kljukastoplodna detelja (*Trifolium lappaceum*), in številne trave, med njimi redki ogroženi vrsti

- dvoklasa glota (*Brachypodium distachyon*) in
- navadna trdulja (*Catapodium rigidum*).

Nekaj vrst ima na teh travnikih celo svoje edino v zadnjih sto letih edino potrjeno rastišče v Sloveniji in so uvrščene na slovenski rdeči seznam ogroženih vrst. Te vrste so:

- priostreni sršaj (*Asplenium onopteris*) - (redka),
- bradavičasti dimek (*Crepis zacintha*) - (prizadeta),
- navadna skalnica (*Hornungia petraea*) - (redka)
- sredozemska črvinka (*Minuartia mediterranea*) - (redka) in
- kimasti gladež (*Ononis reclinata*) - (prizadeta).

Posebna je flora obeh apnenčastih otočkov v spodnjem toku Dragonje (Stene in Sv. Štefana). Med ogroženimi vrstami iz rdečega seznama najdemo tako drevesne oz. grmovne vrste:

- črničevje (*Quercus ilex*) - (redka)
- širokolistna zelenika (*Phillyrea latifolia*) - (redka)
- terebint (*Pistacia terebinthus*) - (ranljiva vrsta),
- rdečeploдни brin (*Juniperus oxycedrus*)
- hrapava tetivica (*Smilax aspera*) - (ranljiva)

kakor tudi zeli:

- vrtna vetrnica (*Anemone hortensis*) - (prizadeta),
- Loiseleurova grašica (*Vicia loiseleurii*) - (redka).

K višji biotski pestrosti prispevajo tudi ogrožene vrste žitnih plevelov, ki imajo na območju dobro razvit habitat in spadajo med ogrožene vrste, na primer

- žareči zajčji mak (*Adonis flammea subsp. cupaniana*),
- laški meček (*Gladiolus italicus*),
- omotna ljulka (*Lolium temulentum*) in

- navadni kokalj (*Agrostemma githago*).

Omenimo še podatek (biološki tabor 2003), da je ob cesti na Brič edino slovensko nahajališče za:

- drevesasto reso (*Erica arborea*).

4.1.1.3 Ogrožene živalske vrste

V porečju Dragonje (za Malinsko in Bracano nimamo podatkov) živijo številne ogrožene živalske skupine iz različnih živalskih skupin vretenčarjev in nevretenčarjev, bodisi vezanih na vodne ali kopenske habitate.

Sladkovodni nevretenčarji:

- primorski koščak (*Austropotamobius pallipes*),
- vse vrste sladkovodnih školjk iz vrste *Pisidium*,
- nekatere vrste vrbnic (indikatorski organizmi) in mladoletnic, ki niso na slovenskem Rdečem seznamu, so pa na rdečih seznamih nekaterih evropskih držav in jih avtorji favnističnih raziskav smatrajo za zelo ogrožene ali celo vrste pred izumrtjem:
- vrbnica *Perla illiesi*,
- vrbnica *Brachyptera monilicornis*,
- enodnevnica *Choroterpes picteti*,
- mladoletnica *Wormaldia copiosa*.

Kačji pastirji

Udeleženci pomladanskega biološkega tabora v Sv. Petru nad Dragonjo so leta 2003 evidentirali 12 vrst kačjih pastirjev, predvsem v kalih in koritih. Eden izmed njih, najden v mlaki ob izviru v zaselku Draga pri Krkavčah, je evidentiran na Rdečem seznamu kot ranljiva vrsta, to je:

- črni ploščec (*Libellula fulva*).

Metulji

- kraški zmrzlikar (*Erannis ankeraria*),
- hromi volnoritec (*Eriogaster catax*),
- barjanski okarček (*Coenonympha oedippus*),
- travniški postavnež (*Euphydryas aurinia*),
- črtasti medvedek (*Callimorpha Quadripunctaria*).

Našteti pet vrst je uvrščamo tudi med evropsko ogrožene vrste in so kvalifikacijske za Naturo.

Stenice: tudi v tej skupini žuželk so najdene ogrožene vrste, med njimi

- obrežna stenica (*Macrosaldula variabilis*) - ranljiva in
- žametni tekač (*Hebrus pusillus*) - ranljiva.

Čebele so na splošno močno ogrožena skupina, na proučevanem območju je tudi nekaj ogroženih vrst iz različnih skupin (peščinske, kožuhaste, kukavičje):

- *Andrena thoracica*
- *Andrena hypopolia*,
- *Habropoda tarsata*,
- kukavičje čebele vrste *Ammobates vinctus*,
- dolgoroge čebele iz rodu *Tetraloniella*.

Več vrst ogroženih čebel je v Sloveniji znanih le na Steni in Sv. Štefanu, in sicer:

- opnarka vrste *Colletes albomaculatus*,
- peščinska vrste *Andrena variabilis*,
- Mocsaryjeva kleščarka *Chelostoma mocsaryi*,
- kratkoroga dišavka *Osmia brevicornis*,

- koničasta čebela *Coelioxys obtusa*.

Mrežekrilci: Na travnikih v porečju Dragonje je bila evidentirana ranljiva ogrožena vrsta

- metuljčnica (*Libelloides macaronius*).

Pajki:

Za to živalsko skupino so zanimiva predvsem obrežja in grmišča zgornjega toka Dragonje, kot navaja Kostanjšek (2003) v poročilu biološkega tabora. Poleg različnih vrst volkcev in obvodnih pajkov, so tu našli prvič v Sloveniji:

- *Philodromus poecilus* in
- *Xysticus acerbus*, na zaraščajočih se travnikih v okolici vasi Dragonja.

Ribe

Reka Dragonja zaradi presihajočega značaja ni idealen habitat za ribe, kljub temu tu od šestih najdenih vrst zabeležimo dve iz Rdečega seznama, to sta:

- grba (*Barbus plebejus*) in
- jegulja (*Anguilla anguilla*).

Dvoživke

Poleg naravnih habitatov, so za dvoživke pomembni od človeka ustvarjeni, ne le kali, ampak tudi številna korita za napajanje živine v bližini vasi.

- veliki pupek (*Triturus carnifex*) - splošno razširjen, a omejen na poseben tip vodnih površin (večji kali, zaraščeni z rastlinjem, kot npr. tisti v Krkavčah),
- robati pupek (*Triturus vulgaris meridionalis*) - razširjen tudi v manjših kalih in lužah, zelo mobilni,
- hribski urh (*Bombina variegata*) - zelo razširjen,
- navadni močerad (*Salamandra salamandra*) - ni na rdečem seznamu, vendar si v Slovenskem primorju po mnenju strokovnjakov (Poboljšaj, 2007) zasluži status ranjlive vrste; je zavarovana vrsta
- zelena rega (*Hyla arborea*) - pogosta v kalih,
- zelena žaba (*Rana esculenta complex*),
- debeloglavka (*Rana ridibunda*),
- rosnica (*Rana dalmatina*) - v vodi le spomladi, drugače v gozdu,
- sekulja (*Rana temporaria*),
- navadna krastača (*Bufo bufo*) - splošno razširjena,
- laška žaba (*Rana latastei*) - najdena na enem od levih pritokov Dragonje, sicer pa živi le na skrajnem zahodnem robu Slovenije in je na rdečem seznamu uvrščena med prizadete ogrožene vrste; po Poboljšaj (2007) pa naj bi bila le na Hrvaški strani.

Vse so ogrožene vrste Rdečega seznama.

Plazilci: Flišnata podlaga je za plazilce večinoma neprijazna, saj je mnogo bolj hladna. Vendar pa prodišča ob reki in oba apnenčasta otoka doprineseta k pestri herpetofavni.

- progasti gož (*Elaphe quatuorlineatus*) ima tu svoje edino nahajališče v Sloveniji;
- belouška (*Natrix natrix*),
- kobranka (*N. tessellata*),
- črnica (*Coluber viridiflavus*),
- slepec (*Anguis fragilis*),
- navadni gož (*E. longissima*).
- črnopikčasta kuščarica (*Algyroides nigropunctatus*),
- primorska kuščarica (*Podarcis sicula*),
- kraška kuščarica (*P. melisellensis*),
- pozidna kuščarica (*P. muralis*) in

- zelenec (*Lacerta viridis*, *L. bilineata*)
- močvirska sklednica (*Emys orbicularis*).

Ptiči

V porečju Dragonje, oz. na obravnavanem območju so številni življenjski prostori, ki jih naseljujejo različne ptičje vrste. Veliko je gozda in zaraščajočih se površin, različne kmetijske površine od sadovnjakov, vinogradov, travnikov in polj, ob reki pa so grmišča in trstičja. Na bližino vode sta vezani le dve vrsti, vse ostale pa naseljujejo ostale habitatne tipe.

Ujede:

- tri vrste lunjev (*Circus sp.*),
- sokol škrjančar (*Falco subbuteo*),
- sokol selec (*F. peregrinus*),
- orel belorepec (*Haliaeetus albicilla*),
- kanja (*Buteo buteo*),
- pogost gnezdilec je skobec (*Accipiter ninus*),
- nekoliko redkejši je kragulj (*Accipiter gentilis*),
- velika uharica (*Bubo bubo*),
- lesna sova (*Strix aluco*) in
- veliki skovik (*Otus scops*).
- pegasta sova (*Tyto alba*) in navadni čuk (*Athene noctua*) - njuno število že dlje časa upada.

Druge ptice:

- žametna penica (*Sylvia melanocephala*),
- rjava penica (*Sylvia communis*),
- taščična penica (*Sylvia cantillans*),
- kavka (*Corvus monedula*),
- brškinka (*Cisticola juncidis*),
- svilnica (*Cettia cetti*),
- mali slavec (*Luscinia megarhynchos*),
- plotni strnad (*Emberiza cirrus*),
- skalni strnad (*Emberiza cia*),
- rečni galeb (*Larus ridibundus*),
- rumenonogi galeb (*Larus cachinnans*),
- golob grivar (*Columba palumbus*),
- turška grlica (*Streptopelia decaocto*),
- kukavica (*Cuculus canorus*),
- divja grlica (*Streptopelia turtur*),
- mala bobnarica (*Ixobrychus minutus*),
- podhujka (*Caprimulgus europaeus*),
- črni hudournik (*Apus apus*),
- vodomec (*Alcedo atthis*),
- hribski škrjanec (*Lullula arborea*),
- rjavi srakoper (*Lanius collurio*),
- vijeglavka (*Jynx torquilla*),
- zelena žolna (*Picus viridis*) in
- črna žolna (*Dryocopus martius*).

Sesalci

- etruščanska rovka (*Suncus etruscus*),
- močvirska rovka (*Neomys anomalus*),
- mala rovka (*Sorex minutus*),
- podlesek (*Muscardinus avellanarius*),
- veverica (*Sciurus vulgaris*),

- krt (*Talpa europaea*),
- beloprski jež (*Erinaceus concolor*).

Netopirji (počivajo v spodmolih in drevesnih duplih, pa tudi v cerkvah in ruševinah):

- mali podkovnjak (*Rhinolophus hipposideros*),
- ostrouhi netopir (*Myotis blythii*),
- pozni netopir (*Eptesicus serotinus*),
- drobni netopir (*Pippistrelus pygmaeus*),
- belorobi netopir (*Pippistrelus kuhli*),
- savijev netopir (*Pippistrelus savii*),
- sivi uhati netopir (*Plecotus austriacus*),
- navadni mračnik (*Nyctalus noctula*),
- veliki mračnik (*Nyctalus lasiopterus*),

Nad reko Dragonjo je verjetno prehranjevališče za netopirje iz vrst

- obvodni netopir (*Myotis daubentonii*) in
- dolgonogi netopir (*Myotis capaccinii*)

Zveri:

- mala podlasica (*Mustela nivalis*) in
- dihur (*Mustela putorius*).

Vrste so na rdečem seznamu sesalcev, večkrat v kategoriji neopredeljene vrste.

4.1.2. Predlagana posebna ohranitvena območja

4.1.2.1 Slovenska Istra (SI 3000212)

Habitatni tipi:	5130	Sestoji navadnega brina (<i>Juniperus communis</i>) na suhih traviščih na karbonatih
	62A0	Vzhodna submediteranska suha travišča (<i>Scorzoneretali villosae</i>)
	6410	Travniki s prevladujočo stožko (<i>Molinia</i> spp.) na karbonatnih, šotnih ali glineno-muljastih tleh (<i>Molinion caeruleae</i>)
	7220	Lehnjakotvorni izviri (Cratoneurion)
	8210	Karbonatna skalna pobočja z vegetacijo skalnih razpok
	9340	Gozdovi s prevladujočima vrstama <i>Quercus ilex</i> in <i>Quercus rotundifolia</i>

Rastlina: jadranska smrdljiva kukavica *Himantoglossum adriaticum*

Metulji: kraški zmrzlikar (*Erannis ankeraria*),
hromi volnoritec (*Eriogaster catax*),
barjanski okarček (*Coenonympha oedippus*),
travniški postavnež (*Euphydryas aurinia*),
črtasti medvedek (*Callimorpha Quadripunctaria*)

Polž: ozki vrtenec (*Vertigo angustior*)

Riba: grba (*Barbus plebejus*)

Rak: primorski koščak (*Austropotamobius pallipes*)

Dvoživki: veliki pupek (*Triturus carnifex*)
hribski urh (*Bombina variegata*)

Plazilca: progasti gož (*Elaphe quatuorlineata*)
močvirska sklednica (*Emys orbicularis*)

4.1.2.2 Pregara - travišča (SI 300037)

Habitatni tipi: 5130 Sestoji navadnega brina (*Juniperus communis*) na suhih traviščih na karbonatih
 62A0 Vzhodna submediteranska suha travišča (*Scorzoneretali villosae*)
 6410 Travniki s prevladujočo stožko (*Molinia* spp.) na karbonatnih, šotnih ali glineno-muljastih tleh (*Molinion caeruleae*)

Metulji: kraški zmrzlikar (*Erannis ankeraria*)
 barjanski okarček (*Coenonympha oedippus*)
 travniški postavnež (*Euphydryas aurinia*)

Dvoživke: veliki pupek (*Triturus carnifex*)
 hribski urh (*Bombina variegata*)

Meje območij so prikazane v kartografskih prilogah:

Priloga 2: Območja Natura 2000

Priloga 3.1: Cone habitatnih tipov in rastlinskih vrst v območjih Natura 2000 *(glej Op.)

Priloga 3.2: Cone živalskih vrst v območjih Natura 2000

(Op: V natisnjeni verziji kartografske priloge 3.1 so za območje Pregare uporabljene meje con habitatnih tipov, ki niso usklajene z zadnjimi podatki kartiranja. Napaka je bila naknadno odpravljena, tako da digitalna verzija prikazuje meje con, ki so usklajene z dejanskim stanjem.)

4.1.3 Habitati zavarovanih rastlinskih in živalskih vrst, habitatni tipi, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju

V tabelah so habitatni tipi, ki so naštetih na prilogah Uredbe o habitatnih tipih oz. Direktive o ohranjanju habitatnih tipov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst, pa tudi taki, ki tega statusa nimajo. Kaligarič in sod. (2006) navajajo, da v najvišjo naravovarstveno kategorijo sodijo mokrotni travniki s trstikasto stožko, ki so posebnost istrskega fliša na vlažnih tleh. Suhih ekstenzivnih travnikov ne uvrščajo v najvišjo kategorijo, čeprav so naštetih v obeh predpisih. Čeprav jih je na območju veliko, pa gledano širše, predstavljajo redke in vrstno izredno bogat habitatni tip. Kot naravovarstveno najvrednejše navajajo avtorji še vse habitate, vezane na mokrišča oz. vode, omenjeni so kali, erodirane struge hudourniških potokov, razna vrbovja in jelševja. Velik pomen med gozdnimi habitatmi pripisujejo najnižjim ležečim bukovim sestojem v Sloveniji (primorska bukovja) in submediteranskim gozdovom s pravim kostanjem.

Tabela 1: Habitatni tipi

ZAP. ŠT.	IME (PHYSIS)	UREDBA O HABITATNIH TIPIH	DIREKTIVA FFH/ KODA	OPIS IN OBMOČJE NAHAJANJA
1.	Stalna jezera, ribniki in ostale stoječe vode (#)	22.1		Kali ali puči, ki so naravovarstveno pomembni (ohranjeni, brez tujerodnih vrst, pomembni za kvalifikacijske vrste)

ZAP. ŠT.	IME (PHYSIS)	UREDBA O HABITATNIH TIPIH	DIREKTIVA FFH/ KODA	OPIS IN OBMOČJE NAHAJANJA
2.	Reke in potoki (#)	24.1		Na reko Dragonjo in njene pritoke je vezanih veliko kvalifikacijskih vrst (primorski koščak, grba, močvirska sklednica).
3.	Brinovje kot faza zaraščanja suhih travišč	31.88	5130	Srednjeevropska grmišča z brinom v nižinah in montanskem pasu, večinoma na Primorskem krasu so sukcesijske faze na suhih traviščih. Pokrivajo le 0,042 ha (kartiranje). So razpršeni, največ pa jih je v zgornjem delu porečja, npr. vzdolž Dernarnika.
4.	Vzhodnosubmediteransko (submediteransko-ilirska) suha in polsuha travišča	34.7531S1	61A0	Razvita so na karbonatih in flišu, v Sloveniji le v submediteranskem območju. Taka travišča se vzdržujejo z ekstenzivno košnjo ali pašo, vendar so večidel zaradi opuščanja rabe v zaraščanju. Lokalno so najpogostejši habitatni tip travnika v Slovenski Istri.
5.	Oligotrofni mokrotni travniki z modro stožko in sorodne združbe	37.313	6410	Nahajanje vezano na vodotoke, zelo fragmentarno razporejeni. Razviti na ravnih tleh, kjer zastaja voda ali pa na povirjih v flišu. Ogroža jih spreminjanje v kmetijske površine in zaraščanje z vlagoljubnimi lesnimi vrstami.
6.	Mezotrofni do evtrofni gojeni travniki	38.2	6510	Mezofilni, zmerno do intenzivno gnojni travniki na propustnih, bogatih, bolj ali manj svežih do vlažnih in rahlo kislih do nevtralnih tleh. Evidentirani na območju porečja Dragonje.
7.	Primorska ilirska bukovja	41.1C31	411C	Termofilni bukovji gozdovi, ki se pojavljajo tudi na flišu v hladnih legah v Istri. Evidentirana so na območju porečja Dragonje, predvsem v južnem delu.
8.	Hrastovo belogabrovi gozdovi	41.2	-	Gozdovi s prevladujočima vrstama <i>Quercus robur</i> ali <i>Q. petraea</i> na dobro ali srednje hranljivih tleh s pogosto prisotnim belim gabrom (<i>Carpinus betulus</i>). V majhnem v dolini Dragonje.
9.	Termofilni hrastovi gozdovi	41.7	-	Gozdovi s prevladujočimi hrasti v submediteranskem območju in izven njega.
10.	Vzhodnojadranski kostanjevi gozdovi (#)	41.93		Malo številčni, posebnost tega prostora.
11.	Obrečna vrbovja	44.1	-	Sestoji različnih vrst vrb vzdolž tekočih voda in občasno poplavljenih predelov. Najdemo jih predvsem vzdolž Dragonje.
12.	Sestoji črničevja	45.3	9340	Manjši sestoji, v katerih prevladuje črničevje (<i>Q. ilex</i>), vezani predvsem na bližino karbonatnih sten. Evidentirani na Steni in Sv. Štefanu v dolini Dragonje.

ZAP. ŠT.	IME (PHYSIS)	UREDBA O HABITATNIH TIPIH	DIREKTIVA FFH/ KODA	OPIS IN OBMOČJE NAHAJANJA
13.	Izviri s trdo vodo	54.12	7220*	Izviri in vlažne skalne stene, na katerih se odlaga lehnjak, nudijo življenjski prostor ranljivi ogroženi mediteranski praproti venerinim lascem (<i>Adiantum capillus-veneris</i>).
14.	Apnenčaste ali dolomitne stene z vegetacijo skalnih razpok	62.1	8210	Apnenčaste ali dolomitne stene z vegetacijo skalnih razpok npr. na manjših delih skalnatih predelov na vrhovih, v okolici jam in udornic v enoti. Nahajajo se predvsem na dveh mestih v dolini Dragonje (Stena, Sv. Štefan).
15.	Jame	65	8310	Jame, jamski sistemi, podzemne vode in podzemni intersticielni prostori.

(#): Habitatni tipi, ki nimajo statusa po Uredbi o habitatnih tipih ali Direktivi o flori, favni in habitatih, a so regionalno in lokalno pomembni.

Na celotnem območju je bil v letih 2005 in 2006 izveden popis habitatnih tipov (glej navedbo virov). Podatki so prikazani v kartografskih prilogah 4.1 in 4.2 (Habitatni tipi - kartiranje in Habitatni tipi - vrednotenje).

4.2 Naravne vrednote

V skladu s Pravilnikom je na območju skupno z jamami 85 naravnih vrednot. Od teh so nekatere, predvsem ekosistemske (kali) v slabem stanju (glej opombe).

Tabela 2: Naravne vrednote

ZAP. ŠT.	ID. ŠT.	IME	KRATKA OZNAKA	ZVRST	POMEN		Op.
					državni	lokalni	
1.	50V	Dragonja	Vodotok v flišu, fosili – sledovi lazenja, izjemne geomorfološke oblike, redke živalske in rastlinske vrste	hidr, geol, geomorf, (bot, zool)	•		3
2.	301	Stena	Apnenčasta stena v dolini Dragonje, rastišče eumediteranske flore	geomorf, geol, bot, ekos	•		
3.	950	Supot - slap	Slap v flišu na Supotu, desnem pritoku Dragonje, z rastiščem venerinih laskov (<i>Adiantum capillus – veneris</i>) v steni slapu	hidr, geomorf, geol, bot	•		
4.	951OP	Vruja – slap 1	Slap z lehnjakom na potoku Vruja, levem pritoku Dragonje pod Topolovcem	geomorf, geol, hidr	•		
5.	1188OP	Pasjak – soteska	Soteska Pasjaka, levega pritoka Dragonje pod Topolovcem, s slapovi in lehnjakom	hidr, geomorf, geol, ekos	•		
6.	1669	Puč pri Belem zidu	Kal ob cesti med Poletiči in Galantiči	ekos		•	

ZAP. ŠT.	ID. ŠT.	IME	KRATKA OZNAKA	ZVRST	POMEN		Op.
					državni	lokalni	
7.	2588	Bracana – dolina in vodotok	Dolina z vodotokom Bracana	geomorf, hidr, ekos	•		
8.	2706	Škrline – slap na Rokavi	Slap in skladi apnenčevega peščenjaka na Rokavi, desnem pritoku Dragonje	hidr, geomorf, geol	•		
9.	2973	Krkavška komunela	Gozdni sestoj jugo – jugozahodno od Koštabone	ekos		•	
10.	3387	Pregara – Abrami - hrasti	Hrasti izjemnih dimenzij pri cerkvi sv. Simona v Pregari	drev		•	
11.	3669	Abitanti - hrast	Hrast izjemnih dimenzij pri Abitanti	drev	•		1a
12.	3675	Veli vir – slap	Slap v flišu na pritoku Bracane	hidr, geomorf, geol	•		
13.	4205	Trebeše – slap na Stranici	Slap v flišu na Stranici pod Trebešami	hidr, geomorf	•		
14.	4208	Supot – rastišče venerinih laskov	Rastišče venerinih laskov (<i>Adiantum capillus – veneris</i>) ob izviru tik pod slapom Supot na desnem pritoku Dragonje	bot	•		
15.	4209	Dragonja - slapišče	Slapišče in skladi apnenčevega peščenjaka v strugi Dragonje gorvodno od Škrlin	hidr, geomorf	•		
16.	4210	Fermov mlin – flišna stena nad Dragonjo	Flišni profil nad Dragonjo gorvodno od sotočja z Rokavo, rastišče venerinih laskov (<i>Adiantum capillus – veneris</i>)	geol, hidr, geomorf, bot	•		
17.	4263	Sveti Štefan - stena	Izdanek eocenskega apnenca ob Dragonji s prepadno steno na južnem robu, rastišče eumediteranske flore	geomorf, bot, ekos	•		
18.	4266OP	Vruja	Dolina potoka Vruje, levega pritoka Dragonje izpod Topolovca, s slapovi in lehnjakom	geomorf, hidr, geol, ekos	•		
19.	4327	Gračišče - nahajališče fosilov 3	Nahajališča fosilnih rakovic v izkopu za kanalizacijo pod cesto severozahodno od Gračišča	geol		•	
20.	4556	Dragonja – slap in plošče pri Škrlinah	Slap in skladi apnenčevega peščenjaka v strugi Dragonje pri Škrlinah	geomorf, geol, hidr		•	
21.	4763OP	Vruja – slap 2	Slap z lehnjakom na Vruji, levem pritoku Dragonje	geomorf, hidr, geol	•		
22.	4764OP	Vruja – slap 3	Slap z lehnjakom na Vruji, levem pritoku Dragonje	geomorf, hidr, geol	•		
23.	4765OP	Vruja – slap 4	Slap z lehnjakom na Vruji, levem pritoku Dragonje	geomorf, hidr, geol	•		
24.	4766OP	Vruja – slap 5	Slap z lehnjakom na Vruji, levem pritoku Dragonje	geomorf, hidr, geol	•		
25.	4767OP	Vruja – slap 7	Slap z lehnjakom na Vruji, levem pritoku Dragonje	geomorf, hidr, geol	•		

ZAP. ŠT.	ID. ŠT.	IME	KRATKA OZNAKA	ZVRST	POMEN		Op.
					državni	lokalni	
26.	4800	Pregara - kal	Kal v Pregari	ekos		•	
27.	4807OP	Vruja – slap 6	Slap z lehnjakom na Vruji, levem pritoku Dragonje	geomorf, hidr, geol	•		
28.	4810	Dragonja – suhi travnik pri Fermovem mlinu	Travišče ob reki Dragonji, značilna flora	bot	•		
29.	4820	Malinska	Vodotok zahodno od Pregare	hidr, ekos		•	
30.	4823	Malinska - hrast	Hrast v dolini Malinske	drev		•	
31.	4824	Lopar – Gorenjci – hrasti pri pokopališču	Hrasti ob pokopališču v Gorenjcih	drev		•	1b
32.	4825	Truške – hrasti pri cerkvi sv. Kancijana	Skupina hrastov pri cerkvi sv. Kancijana v Truškah	drev		•	1b
33.	4826	Truške - hrast	Hrast v Truškah	drev		•	
34.	4827	Trebeše – hrast pri pokopališču	Hrast pri pokopališču v Trebešah	drev		•	1a
35.	4828	Zabavije – hrast 1	Hrast v Zabavljah	drev		•	
36.	4829	Zabavije – hrast 2	Hrast v Zabavljah	drev		•	2
37.	4830	Poletiči - kostanja	Dva kostanja zahodno od ceste v Poletičih	drev		•	1a
38.	4831	Krkavče – Škrljevec - hrast	Hrast na jugovzhodu vasi Škrljevec vzhodno od Krkavč	drev		•	
39.	4834	Pregara – Fined - hrast	Hrast v Finedu pri Pregari	drev		•	1a, 3
40.	4849	Beli Kamen - puč	Kal v Poletičih	ekos		•	
41.	4850	Boršt – Gorenjci - puč	Kal pri Gorenjcih pri Borštu	ekos		•	
42.	4851	Dolina – puč pri Borštu	Kal pri Borštu	ekos		•	
43.	4853	Burji – puč Na Vardi	Kal pri Burjih	ekos		•	
44.	4854	Butari – puč Na Štrpanju	Kal pri Butarih	ekos		•	
45.	4858	Galantiči - izvir Zgornjega Potoka	Izvir Zgornjega Potoka pri Galantičih	ekos		•	
46.	4859	Galantiči - puč (Na hribu)	Kal v Galantičih	ekos		•	
47.	4867	Koštabona – Plešivica – puč ob cesti	Kal ob cesti Koštabona – Plešivica	ekos		•	2
48.	4868	Kozloviči – puč Brnica	Kal pri Kozlovičih	ekos		•	1a
49.	4869	Kozloviči – puč Jesika	Kal pri Kozlovičih	ekos		•	
50.	4870	Križišče – Puče – puč ob cesti	Kal ob cesti Križišče - Puče	ekos		•	2

ZAP. ŠT.	ID. ŠT.	IME	KRATKA OZNAKA	ZVRST	POMEN		Op.
					državni	lokalni	
51.	4871	Krkavče – Pri Kalu	Kal pri Krkavčah	ekos		•	
52.	4872	Krkavče – Hrib - kal	Kal pri Krkavčah	ekos		•	
53.	4873	Lopar – Gorenjci – Na Pučih	Kal severno od ceste Lopar - Gorenjci	ekos		•	
54.	4874	Lopar – Gorenjci – puč Stari hram	Kal ob cesti pri Gorenjcih	ekos		•	
55.	4880	Nova vas nad Dragonjo – Na Pičali	Kal pri Novi vasi nad Dragonjo	ekos		•	2
56.	4881	Nova vas nad Dragonjo – puč ob cesti	Kal ob cesti pri Novi vasi nad Dragonjo	ekos		•	2
57.	4882	Padna – Na vrhu – puč ob cesti	Kal ob cesti Padna – Na vrhu	ekos		•	2
58.	4884	Poletiči – puč vzhodno od vasi	Izvir in kal vzhodno od vasi Poletiči, eden od izvirov Dragonje	ekos		•	
59.	4885	Poletiči – puč zahodno od vasi	Kal zahodno od vasi Poletiči	ekos		•	
60.	4886	Pomjan - kal	Kal v Pomjanu	ekos		•	2
61.	4887	Pomjan – Roman - kal	Kal zahodno od Pomjana	ekos		•	1a
62.	4888	Popetre – kal ob cesti v Zabavlje	Kal ob cesti med Popetri in Zabavljami	ekos		•	
63.	4889	Pregara - puč	Kal pri Pregari	ekos		•	
64.	4890	Puče – Na kalu	Kal ob cesti severovzhodno od vasi Puče	ekos		•	2
65.	4891	Puče – Pribci - kal	Kal ob cesti vzhodno od vasi Puče	ekos		•	2
66.	4894	Reparec - puč	Kal v vasi Reparec	ekos		•	
67.	4896	Sirči - puč	Kal pri Sirčih	ekos		•	
68.	4897	Sirči – Pavliči – puč Pirošce	Kal med Sirči in Pavliči	ekos		•	
69.	4898	Sokoliči - puč	Kal v Sokoličih	ekos		•	
70.	4900	Stara Mandrija - puč	Kal v Stari Mandriji	ekos		•	
71.	4901	Stara Mandrija – puč ob cesti	Kal ob cesti v Stari Mandriji	ekos		•	2
72.	4903	Goreli - puč	Kal pri zaselku Goreli	ekos		•	
73.	4904	Lokva	Kal v vasi Sv. Peter	ekos		•	
74.	4907	Trebeše - puč	Kal v Trebešah	ekos		•	
75.	4910	Vršič – puč ob cesti	Kal ob cesti v Vršič	ekos		•	
76.	4911	Zabavlje – lokva v vasi	Kal v Zabavljah	ekos		•	

ZAP. ŠT.	ID. ŠT.	IME	KRATKA OZNAKA	ZVRST	POMEN		Op.
					državni	lokalni	
77.	5443	Puče – Škrljevec – profili fliša	Profili fliša in skladi apnenčevega peščenjaka zahodno od Puč	geomorf, geol		•	
78.	5444	Puče – Brače – skladi apnenčevega peščenjaka	Skladi apnenčevega peščenjaka v flišu južno od naselja Križišče - Puče	geomorf, geol		•	
79.	42091	Poljanska buža	Jama občasni ponor, vodoravna jama	geomorfp	•		4
80.	42367	Jama v rebri	Brezno	geomorfp	•		4
81.	44523	Bančinoma jama	Poševno ali stopnjasto brezno	geomorfp	•		4
82.	44524	Kubik	Jama občasni ponor	geomorfp	•		4
83.	44525	Buža pod Hrpeljci	Jama z breznom in etažami, poševna jama	geomorfp	•		4
84.	44532	Pičurska jama	Poševno ali stopnjasto brezno	geomorfp	•		4
85.	45767	Buža nad Gunjači	Brezno / jama	geomorfp	•		4

Opombe:

- 1: Popravljen položaj točke, glede na dejanski položaj, b- dodan poligon
- 2: Glede na poznavanje stanja naravne vrednote predlagamo, da se podatek ne upošteva. (kal je suh ali zasut, drevo ne dosega kriterijev). Baza podatkov je v popravljaju.
- 3: Podan predlog za spremembo pravilnika o NV (popravljen zvrst ali kratka oznaka).
- 4: Jama

Na podlagi terenskega dela je bilo do oktobra 2008 evidentiranih več naravnih posebnosti, ki izpolnjujejo pogoje za uvrstitev na seznam naravnih vrednot. Oblikovan je bil predlog za dopolnitev registra naravnih vrednot, ki bo v letu 2009 predvidoma posredovan na MOP.

Tabela 3: Novo predlagane naravne vrednote

ZAP. ŠT.	IME	KRATKA OZNAKA	ZVRST	POMEN	
				državni	lokalni
1.	Potok - slap	slap in izvir z lehnjakom na potoku Moželje pri Šmarjah, v flišu, rastišče venerinih laskov	geomorf, geol, hidr, bot		•
2.	Šmarje - slap	slap v flišnih plasteh na Piševcu pri Šmarjah, rastišče venerinih laskov	geomorf, geol, hidr, bot		•
3.	Krkavče - debela plast karbonatnega turbidita	debela plast (megabed) - izdanek karbonatnega turbidita v Krkavčah	geol, geomorf, kraj	•	
4.	Dernarnik - inverzno krilo gube	navpični megabed karbonatnega turbidita - inverzno krilo gube v strugi Dernarnika	geol, geomorf	•	
5.	Hrstavc - slap	slap in lehnjakove tvorbe pod Zabavljami, na Čemišniku, pritoku Dernarnika	geomorf, geol, hidr		•
6.	Trsek - nahajališče fosilov	izdanek karbonatnega turbidita v cestnem useku pod Trsekom, nahajališče fosilov	geol		•
7.	Sv. Peter - skorš	skorš (<i>Sorbus domestica</i>) velikih dimenzij pri Sv. Petru	drev		•

ZAP. ŠT.	IME	KRATKA OZNAKA	ZVRST	POMEN	
				državni	lokalni
8.	Sv. Peter - hrast	hrast velikih dimenzij	drev		•
9.	Sv. Peter - oljke	star nasad oljk v Sv. Petru	drev		•
10.	Padna - oljke	star nasad oljk v Padni	drev		•
11.	Sv. Peter - Koščiči - mandljevec	mandljevec v zaselku Koščiči v Sv. Petru	drev		•
12.	Krkavče-Sv. Maver - hrast	hrast izjemnih dimenzij v zaselku Sv. Maver	drev		•
13.	Butari - travišča	Suhi kraški travniki, rastišče kukavičnic.	bot, ekos		•
14.	Sveti Štefan - sestoj ozkolistnega jesena	ostanek avtohtone gozdne vegetacije na nekdanji poplavni ravnici Dragonje	ekos		•

Meje območij naravnih vrednot in predlaganih naravnih vrednot ter njihove lokacije (točke) so prikazane v merilu 1:25000 v kartografski prilogi 5 (Naravne vrednote in predlagane naravne vrednote).

4.3 Zavarovana območja

Tabela 4: Območja v mejah predlaganega krajinskega parka, za katera že velja predpis o zavarovanju

ZAP. ŠT.	IME	KRATKA OZNAKA	STATUS	URADNA OBJAVA
1	Stena (v veljavnem odloku: Grič Stena v dolini Dragonje)	Apnenčasta stena v dolini Dragonje, rastišče evmediteranske flore	Naravni spomenik	Odlok o razglasitvi posameznih naravnih spomenikov in spomenikov oblikovane narave v občini Piran (Ur. objave PN, 5/1990)
2	Reka Dragonja s pritoki	Na območju piranske občine je reka s pritoki zaradi svojih hidroloških, zooloških botaničnih vrednosti in krajinskih danosti ter zaradi znanstveno raziskovalne pomembnosti razglašena za NS	Naravni spomenik	Odlok o razglasitvi posameznih naravnih spomenikov in spomenikov oblikovane narave v občini Piran (Ur. objave PN, 5/1990)

Meja naravnega spomenika Grič Stena v dolini Dragonje je prikazana v merilu 1:5000 v prilogi 7.1 (Naravni spomenik Stena).

5 Današnje stanje ohranjenosti in dejavniki ogrožanja

Celotno območje označuje preplet prvobitne narave in dejavnosti človeka, ki je v kmetijske namene preoblikoval krajino.

Najbolj prvobiten je predel povirja Dragonje. Strme grape so porasle z dobro ohranjeno gozdno vegetacijo črnega gabra in puhastega hrasta. Posebej dobro ohranjen je tudi predel v zgornjem toku Dragonje, nad sotočjem z Rokavo, ki je poraščen s toploljubno listopadno vegetacijo. Ob Rokavi in ob Dragonji od Škrilin navzdol, na razširjeni aluvialni ravnici prevladujejo obdelovalne površine. Večinoma gre za mozaično razporejene njive, travnike in vinograde, katerih raba je proti zahodu (dolvodno) vse bolj intenzivna. Na meji predlaganega parka dolina prehaja v regulirano aluvialno ravnico spodnjega toka Dragonje. Na številnih površinah se kmetijstvo še vedno ne izvaja, značilno je izrazito zaraščanje območja, tako da je travniških površin vse manj. Istočasno se v zadnjih letih pospešeno obnavljajo nekatere terase na pobočjih, ki so bila že več desetletij opuščena. Ob Supotu, na Briču in na Laborskem slemenu so intenzivni vinogradi. Vse reke in njihovi številni pritoki so naravno precej ohranjeni. V preteklosti so bili predvsem na pritokih zgrajeni posamezni pragovi za umirjanje hudourniških tokov. Vzdrževanje struge Dragonje je bilo v zadnjih dveh desetletjih minimalno in je obsegalo predvsem čiščenje zarasti in odstranjevanje nanosov.

Območje Malinske in Bracane je najbolj odmaknjeno in malo poseljeno. Na tem območju je tudi največ bukovih gozdov, a tudi veliko nasadov s črnega bora. Ta del območja ima trenutno le status ekološko pomembnega območja, torej status, ki ne predvideva naravovarstvenih pogojev oz. naravovarstvenega soglasja. Slednje je npr. vzrok za neprimerno umestitev proge za motokros na vrstno bogatih traviščih pri Gradinu, daje pa tudi možnost pojavljanja še drugih, neprimernih posegov in dejavnosti (intenzivno kmetijstvo – farme, industrijski obrati ipd.).

5.1 Promet in druga infrastruktura

Dolini Dragonje in Rokave med cesto Babiči-Boršt na vzhodu in vasjo Dragonja na zahodu, sta relativno dobro dostopni, kar povečuje interes za različne rabe (kmetovanje, rekreacija...). Cesta po dolini Dragonje je večinoma makadamska, o večkrat izrečeni pobudi za asfaltiranje pa je med domačini mnenje deljeno. Z vidika ohranjanja narave pobuda pomeni problem, saj jo spremlja velika verjetnost povečanja tranzitnega prometa skozi dolino, predvsem med turistično sezono. Cesta bi lahko kmalu postala glavna bližnjica za dostop do mejnega prehoda Dragonja, posredni vplivi na ta prostor (hrup, možnost onesnaženja tal in vode ipd.) pa bi se izredno povečali.

Čez Rokavo in Dragonjo pri Škrlinah vodi cesta na Brič (nekdanja povezava Kopra z Bujami). Zaradi posegov neposredno v strugi (betonska plošča in most) so uničene geomorfološke, hidrološke, ekosistemske in vidne lastnosti obeh vodotokov, stopnje in slapišča. Zaradi betonske mulde, mostu in vožnje s težkimi vozili na območjih prečkanja strug so flišne plasti peščenjaka, čez katere pada voda, težnostno obremenjene, kar ogroža geomorfološke in hidrološke lastnosti varovanih območij. Dostopnost v samo strugo posredno povečuje možnost onesnaževanja vode, tako zaradi vožnje kakor tudi zaradi zadrževanja in pranja motornih vozil. Vsekakor gre za neustrezne posege in objekte ter vožnjo z motornimi vozili v enem od najvrednejših in najslikovitejših delov Dragonje s pritoki. V eni od razprav za rešitev tega problema je bil podan predlog za proučitev možnosti izgradnje nadomestne cestne povezave dolvodno od sotočja Rokave in Dragonje, vendar pa predlog z vidika ohranjanja narave ni bil podrobneje ovrednoten.

Nekatere vasi, npr. Topolovec, imajo s Piranom in Koprom slabe prometne povezave, kar je predvsem posledica konfiguracije terena. Povezava s Piranom se je še poslabšala ob vzpostavitvi meje s Hrvaško, saj cestne povezave preko državne meje niso aktualne. Prebivalci so zato dali pobudo za ureditev novih cest čez Dragonjo in ob reki, ki bi deloma potekale po nekdanjih kolovozih. Predlagali so gradnjo nove ceste Boršt-Belvedur in povezavo ob reki Dragonji mimo Škrilin proti Koštaboni. Zaradi zelo razgibanega terena bi bilo potrebno za premagovanje zračne razdalje 2,3 km med Borštom in Belvedurjem zgraditi 6 kilometrsko cesto in most preko reke Dragonje. Predlagana cesta bi posegla v enega od naravno najbolj ohranjenih in občutljivih delov območja. Njen potek je v večjem delu predlagan znotraj predlaganega 1. varstvenega območja parka. Cesta bi posegla v naravno vrednoto in predlagani naravni spomenik, cone kvalifikacijskih vrst (grba, primorski koščak) in na območja najvišje vrednotenih habitatnih tipov (vrednost 5): vzhodno jadranski kostanjevi gozdovi, vlažni travniki s stožko in potoki. Predlagana cesta je, vključno s povezavo med Belvedurjem in Koštabono, nesprejemljiva z vidika varstva narave. Ustrezna alternativa za povezavo s Piranom bi bil meddržavni sporazum, ki bi prebivalcem omogočil uporabo obstoječe cestne povezave preko Hrvaške, s čimer bi se v največji možni meri skrajšala povezava vasi nad levim bregom Dragonje s Piranom. Menimo, da gre za ustrezen rešitev, možnost njene izvedbe pa se bo z vstopom Hrvaške v Evropsko unijo še povečala.

5.2 Stanovanjski in drugi objekti

Obstoječa poselitve z vsemi značilnostmi (strnjene vasi in zaselki na slemenih) povečuje privlačnost prostora. Problematične so novogradnje, ki ne sledijo obstoječim poselitvenim vzorcem ali ne upoštevajo tipske arhitekture, saj izrazito spreminjajo podobo krajine.

Problematična je lahko sprememba namembnosti obstoječih objektov. V dolini npr. nikoli ni bilo stanovanjskih objektov (izjema je vas Dragonja). S spremembo namembnosti gospodarskih objektov (tudi nekdanjih mlinov) ali gradnjami novih stanovanjskih objektov v dolini se močno povečuje negativen vpliv na naravne vrednote, habitate vrst in habitatne tipe. Gradnja ali urejanje počitniških stanovanj pomeni tudi povečanje števila obiskovalcev in vikend turistov (lastniki bivalnih enot). S tem se povečujejo tudi pritiski na naravno okolje (povečana raba pitne vode in količina odplak, ipd.), pojavljajo se konflikti med rabami (kmetijstvo vs. počitnikarstvo) in spremembe socialne strukture prebivalcev. Obenem pa postavljanje počitniških objektov v ničemer ne pripomore k preprečevanju prekomernega zaraščanja ali ohranjanju kmetijske rabe.

Naselja, predvsem pa stanovanjski objekti izven naselij večinoma nimajo urejenih priključkov na kanalizacijski sistem, drugi načini čiščenja odplak pa so večinoma neustrezni. Poselitve je tako, v povezavi z uporabo gnojil v kmetijstvu, resen posredni onesnaževalec glavnih vodotokov. Prebivalci npr. tudi opozarjajo, da je predvsem v sušnem obdobju (poleti) zaznati povečano onesnaženost Dragonje in smrad. Komunalna infrastruktura tako ni urejena niti za obstoječe objekte, kar vzbuja dodatne dvome v primernost gradnje novih objektov.

5.3 Šport in rekreacija

Zahodni del območja ima v večjem delu le status ekološko pomembnega območja, kar pomeni, da za posege ni potrebno pridobiti naravovarstvenih pogojev in soglasja. Tako je v letu 2007 na območju južno od vasi Gradin, ob cesti za Abitante, nastala proga za motokros. Proga je uničila obsežno območje prednostnih habitatnih tipov (brinovje in suhi travnik) in s tem tudi številne zavarovane rastlinske vrste, predvsem iz družine kukavičnic. Dodatno obremenitev tega mirnega, redko poseljenega in naravno ohranjenega območja predstavlja

tudi hrup in številne spremljajoče dejavnosti (parkiranje, povečana prisotnost človeka, dostop z motornimi vozili, onesnaževanje z motornimi olji ipd.).

Številne kolovozne poti, ki so včasih vodile do njiv in mlinov, so zelo zanimive za ljubitelje vožnje z vozili na motorni pogon izven urejenih cest. Konkretni podatki sicer niso na razpolago, vendar je znano, da je ob koncih tedna celotno območje doline Dragonje, Malinske in Bracane, zelo oblegano. V letu 2007 je ZRSVN posredoval tudi v primeru poskusa organiziranega prirejanja oz. vožnje z izven cestnimi vozili po dolini Dragonje in prireditev preprečil na podlagi Uredbe o prepovedi vožnje z vozili na motorni pogon. Tudi za to dejavnost velja podobno kot za motokros, da je v bodočem parku nesprejemljiva.

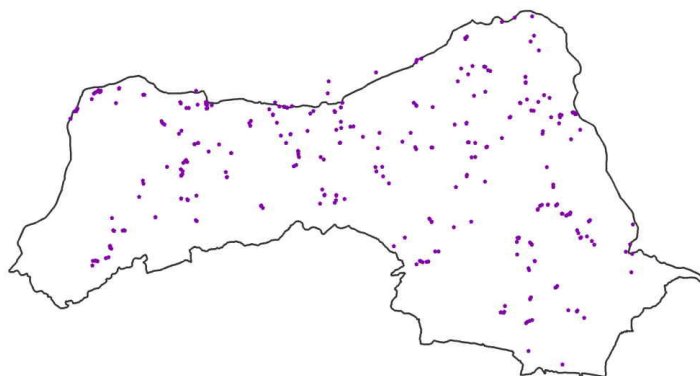
Ob reki Dragonji so številni prostori, ki so priljubljeni kotički za piknike. Zaradi neurejene infrastrukture ima ta dejavnost negativne vplive na prostor: vožnja z vozili v naravnem okolju, neurejeno parkiranje, kurjenje v naravi in na območju naravnih vrednot, onesnaževanje vode in tal z odpadki, hrup, nedovoljeno lovljenje rib in rakov. Z namenom preprečevanja tovrstnih negativnih vplivov je v letu 2005 Mestna občina Koper sicer predstavila projektno dokumentacijo za ureditev piknik prostorov, vendar pa projekt kasneje ni bil realiziran.

5.4 Odlagališča odpadkov

Ob naselju Dragonja je na območju Natura 2000 (Slovenska Istra) komunalna deponija odpadkov. Gre za obstoječo deponijo, za katero je v bližnji prihodnosti predvidena manjša širitev v skladu z naravovarstvenimi smernicami iz leta 2008. Dolgoročno, po letu 2017 oz. po ureditvi regionalnega centra za zbiranje odpadkov, je predvideno zaprtje deponije in zasaditev z avtohtono gozdno grmovno vegetacijo.

Na območju Mestne občine Koper je bil izveden popis divjih odlagališč odpadkov. Glede na pridobljene podatke (Zavod za gozdove Slovenije in Društvo Pangea, 2004) je na območju več kot 300 črnih odlagališč odpadkov.

Največ odlagališč je na pobočjih in v gozdu. Večinoma so to lokacije, ki so relativno dobro dostopne z avtomobilom (cesta ali kolovoz) in kjer so odloženi odpadki vseh vrst, od večjih kosovnih odpadkov, odpadnega gradbenega materiala, do starih avtomobilov. Odlagališča so nastala v preteklosti večinoma zaradi slabo organiziranega odvoza kosovnih odpadkov. V skoraj polovici primerov kosovne odpadke žal še vedno odlagajo v naravo. Boljša osveščenosti prebivalcev in organiziran odvoz pa bo omogočil izboljšanje razmer. V številnih naseljih tudi organizirajo čiščenje odlagališč, kar pa je zaradi razgibanega terena pogosto težavno. Po rezultatih popisa ima 97% odlagališč negativen vpliv na podobo kulturne krajine. Odpadki onesnažujejo okolje in habitate ogroženih vrst, ogrožajo naravne vrednote ter zmanjšujejo vrednost prostora za morebitne obiskovalce.

Prostorska razporeditev popisanih črnih odlagališč v MO Koper (Pangea, 2004)

5.5 Posegi v vodotoke in kale

Presihanje in poplavljanje sta dve glavni značilnosti reke Dragonje, ki povzročata težave pri obdelovanju kmetijskih površin. V preteklosti so se zato izvajale regulacije vodotokov, ki so uničile njihove naravne značilnosti in onemogočile bivanje nekaterih vrst. Za potrebe namakanja je bilo izdelanih več predlogov in projektov za gradnjo vodnih zadrževalnikov.

Vodnogospodarske osnove za povodje Dragonje in Drnice (VGI, 2000) ugotavljajo, da so kakršnekoli akumulacije za namakanje kmetijskih površin nesmiselne. Ravno tako je gotovo, da bo Dragonja tudi v prihodnje ob velikih deževjih poplavljala, v sušnem obdobju pa presihala, razen v primeru, da ji namesto naravnega zgradimo betonsko korito, kar pa zaradi velikega naravovarstvenega pomena Dragonje ni dopustno.

Zaradi odsotnosti načrtov vodnogospodarskih ukrepov in rednega vzdrževanja vodotokov je poplavljanje Dragonje in spodnašanje brežin še nekoliko večje, kar povzroča težave kmetovalcem, hkrati pa jih žal spodbuja k temu, da ukrepajo sami. Znan je primer, ko je posameznik s strojno mehanizacijo posegel v vodotok in na ta način močno poškodoval strugo in bregove, vključno z vsemi vodnimi in obvodnimi habitati.

Puči (kali, lokve) so stoječe vode značilne za to območje. Včasih so bili namenjeni napajanju živine in zalivanju. Živinoreje ni več, zato se puči s tem namenom ne obnavljajo, zaradi večje osveženosti prebivalcev (predvsem posledica intenzivnega komuniciranja in osveščanja s projekti ZRSVN v letih 2001-2006), pa se je njihovo uničevanje prenehalo. V nekaterih vaseh npr. v Pučah, Padni, Novi vasi nad Dragonjo, so številne puče zasuli že pred časom, zato se je na teh območjih močno zredčila ekološka mreža, ki omogoča preživetje vrst, vezanih na te stoječe vode (pupek, urh idr.).

5.6 Kmetijske površine - intenzifikacija pridelave in zaraščanje

Največji dejavnik ogrožanja biotske raznovrstnosti območja je gotovo zaraščanje z grmovnimi in drevesnimi vrstami. Območja, ki so še pred desetletjem kazala podobo biotsko zelo pestrih travnikov (Sveti Štefan, travnik pri Fermovem mlinu), so danes že skoraj v celoti zaraščena. Opuščanje kulturnih teras in košnje travnikov povzročata spremembe habitatov in habitatnih tipov in s tem izginjanje ogroženih vrst ter izgubljanje videza krajine.

Na drugi strani predstavlja največjo grožnjo travnikom in nekaterim grmiščem ter vodnim in obvodnim habitatom intenzifikacija obdelave in spreminjanje mozaične krajine v večje kmetijske površine (intenzivni vinogradi).

Neprimerno je intenzivno kmetovanje na zemljiščih v dolini Dragonje (večinoma dolvodno od potoka Feneda pod Krkavčami), ki s prekomerno rabo gnojil in zaščitnih sredstev onesnažuje vodotoke in podtalnico ter vpliva na stanje vrst (cone).

5.7 Posegi v tla

Zaradi flišne geološke zgradbe je območje primerno za izkoriščanje peščenjaka (uporaba v gradbeništvu ipd.). Istočasno pa značilnosti terena (strma pobočja) in močni nalivi zelo povečujejo možnost erozije in s tem ranljivost prostora za take posege. Glede na smernice Geološkega zavoda Slovenije (2006) je na območju možno gospodarsko izkoriščanje rudnin in sicer naravnega kamna - peščenjaka. V te namene je podeljena koncesija za raziskovalni prostor Koštabona in Boršt (Koncesionar Ruda d.o.o.). Dejavnost ni prostorsko (niti časovno) opredeljena, kar je še dodaten problem. Izvajanje te dejavnosti na območju je lahko še toliko

bolj problematično, ker ga ni mogoče omejiti na prostor območja pridobivanja, vplive dejavnosti pa je možno pričakovati na širšem območju (erozija pobočij, odlaganje erodiranega materiala dolvodno od lokacije posega, neposredni in posredni vpliv na naravne vrednote, habitate ipd.).

Podoben problem so posegi, ki jih nekateri pobudniki in Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov uvrščajo med melioracije. Gre za posamezne primere t.i. globoke melioracije, ko izvajalec npr. prekoplje celoten teren, odstrani debele plasti peščenjaka, ki so globoko v tleh in teren ponovno zasuje z zemljino. Z vidika vplivov gre za poseg, ki je zelo podoben izkoriščanju rudnin, gotovo pa pomeni tudi spremembe ekoloških pogojev in je z vidika ohranjanja vrst in habitatov zelo neugoden. V drugem primeru izvajalec odstrani zgornjo plast zemlje (50 cm), po celotnem terenu nasuje zemljino (po naših podatkih gre za odpadni gradbeni material) in na nasutje ponovno razgrne prej odkopan material. Na zemljišču uredi nasad kostanjev, poseg pa je opredeljen kot melioracija. Gre za spremembo abiotskih lastnosti tal, ki je z vidika varstva vrst in habitatov neprimerna.

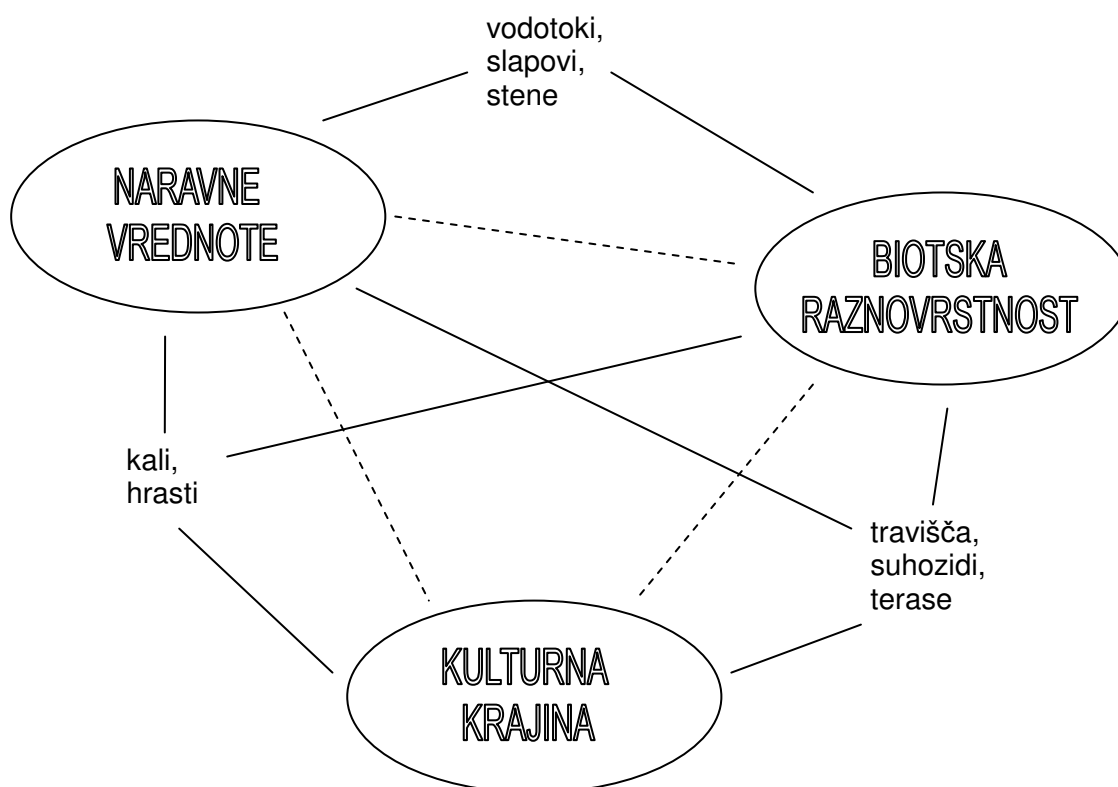
6 Varstvo

6.1 Utemeljitev predlaganega ukrepa - zavarovanja

Slovenska Istra je območje v zaledju slovenskih obalnih mest, ki je zaradi naravnih značilnosti, relativne odmaknjenosti od poselitvenih centrov in zgodovinskih dejstev ohranilo precejšnjo stopnjo naravne ohranjenosti.

Zaradi kompleksnosti in občutljivosti območja ter številnih razvojnih interesov, obstoječi ukrepi varstva ne zadostujejo. Z zavarovanjem območja bi lahko zagotovili ustrežnejše varstvo biotske raznovrstnosti tudi izven območij Natura 2000 ter v okviru upravljanja zagotovili varstvo najpomembnejših delov (rastišča ogroženih rastlinskih vrst, habitati ogroženih živalskih vrst, območja naravnih vrednot). Hkrati bi bilo možno organizirati ustrezno predstavitev in trženje območja (turistično rekreacijski obisk, izobraževalno raziskovalne dejavnosti, kulinarčni obisk, trženje tipičnih izdelkov, ...), kot tudi vzpostaviti povezavo z varstvom kulturne dediščine. Omogočili bi upravljanje območja kot celote, kar je nujno za zagotavljanje varstvenih ciljev varovanih območij.

Največja vrednost območja je uravnotežen preplet ohranjenih naravnih kvalitiet in trajnostne rabe, ki ustvarja območje velikega naravovarstvenega pa tudi kulturnovarstvenega pomena ter predstavlja razvojni potencial. Številne naravne vrednote so vezane na naravno ohranjena območja (vodotoki, geološki profili), medtem, ko so druge posledica rabe prostora (kali, izjemna drevesa). Posebnosti v vrstni sestavi in habitatnih tipih so predvsem posledica geološke podlage, klimatskih značilnosti (vpliv morja) in rabe. Tudi številne vrste (npr. primorski koščak) so vezane na naravno ohranjena območja. Nekateri habitatni tipi so razviti v značilnem naravnem stanju (primorska ilirska bukovja), drugi so rezultat kmetijske rabe (travišča, brinovja, kali), ki je ustvarila tudi pogoje za uspevanje kvalifikacijskih vrst (jadranska smrdljiva kukavica, veliki pupek).

Naravne vrednote, biotska raznovrstnost in kulturna krajina so na obravnavanem območju neločljivo povezani. Varstvo je lahko dosti bolj uspešno, če ukrepe varstva za posamezne segmente med seboj usklajujemo in zagotovimo celovito obravnavo območja.

Prepletenost danosti in rabe, ki jo želimo ohraniti, ustvarja veliko kompleksnost območja. Temu primerna je tudi raznolikost interesov. Slovenska Istra je privlačna za bivanje, kmetijstvo in turistično dejavnost. Kot zaledje obalnih turističnih središč, ima območje velik potencial za razvoj dejavnosti, ki se v zadnjih letih uveljavljajo tudi v Sloveniji (turistične kmetije, naravoslovni turizem idr.). Prostor privablja tudi kupce nepremičnin (vikendi), uveljavljanje kmetijskih blagovnih znamk pa se kaže v povečanem zanimanju za urejanje oljčnikov in vinogradov.

Kvaliteto prostora povečuje kulturna dediščina s številnimi kulturnimi spomeniki (domačije, cerkve idr.), naselbinsko dediščino (vasi, zaselki) in območji arheološke dediščine. Večina območja je opredeljenega kot kulturna krajina, Šavri so krajinsko območje s prepoznavnimi značilnostmi, pomembno na nacionalni ravni. Upravljanje območja bi omogočilo intenzivnejše in učinkovitejše povezovanje tega področja z varstvom narave.

Območje je ob vsem tem tudi zelo občutljivo, saj se lahko posledice sprememb v rabi (intenziviranje kmetijstva, širjenje poselitvenih območij ipd.), zelo hitro občuti na celotnem območju, neustrezne rabe pa lahko privedejo do uničenja prepoznanih kvalitete (porušenje naravnega ravnovesja v vodotokih, uničenje vizualnih kvalitete krajine idr.).

Kompleksnost (danosti, rabe, interesi) in občutljivost območja poudarjata potrebo po celoviti obravnavi območja. Nujno je zagotoviti celostno načrtovanje ter s soočanjem ranljivosti in privlačnosti prostora zagotoviti trajnostno rabo. Vse navedeno narekuje tudi kompleksnejši pristop, ki presega možnosti posameznih prostorskih in drugih sektorskih načrtov in planov. V množici interesov, rabi in dejavnosti na obravnavanem območju ter kompleksnosti lastninskih razmerij, pogodbeno varstvo ali začasno zavarovanje zagotovo ne nudita dovolj možnosti za usklajevanje med varstvenimi in razvojnimi interesi. Opredelitev zavarovanega območja se kaže kot najprimernejše orodje za integracijo omenjenih načrtov in planov v ustrezen program varstva in razvoja območja.

6.2 Utemeljitev varstvene kategorije

Porečje Dragonje je sklenjeno območje prvobitno ohranjene in zaradi stalne prisotnosti človeka tudi značilno spremenjene narave, ki predstavlja značilno krajinsko celoto. Znotraj območja se nahajajo številne naravne vrednote, celotno območje pa je tudi izrednega pomena za ohranjanje biotske raznovrstnosti. Soodvisnost elementov biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot ter njihova odvisnost od okolja v katerem se nahajajo, narekuje oblikovanje širšega zavarovanega območja, v okviru katerega bi bila njihov obstoj in razvoj mogoča. Prostor je v veliki meri izoblikovala reka s svojimi pritoki, vendar je k današnjemu stanju biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot bistveno prispeval tudi človek. Pretežno flišna podlaga, specifičen vodni režim, blago submediteransko podnebje in volja človeka, da vztraja v tem prostoru, je oblikovala pester krajinski mozaik, sestavljen iz hudournikov, globokih grap, prodišč, flišnih sten, slemen, travišč, kulturnih teras, gozdov, logov ter njiv. Tu so se oblikovali izjemni naravni pojavi, prostor pa nudi tudi veliko število raznolikih ekoloških niš, habitatov in habitatnih tipov, posledica tega pa je izredna biotska pestrost. Ohranjanje slednje je v veliki meri odvisna tudi od vzdrževanja in nadaljnega razvoja sonaravne kmetijske rabe tega prostora.

Obravnavano območje je torej izjemnega pomena za ohranjanje biotske raznovrstnosti (ekološko pomembno območje in območje Natura 2000) in za varstvo naravnih vrednot. V skladu z določili Zakona o ohranjanju narave je ustrezna varstvena kategorija širše zavarovano območje, glede na geografske in politične značilnosti pa natančneje kategorija

krajinski park. Slednji je v 71. členu ZON opredeljen kot »*območje s poudarjenim kakovostnim in dolgotrajnim prepletom človeka z naravo, ki ima veliko ekološko, biotsko ali krajinsko vrednost*«, kar v celoti ustreza značilnostim porečja Dragonje, Malinske in Bracane. Opredeljena varstvena kategorije se ustrezno zrcali tudi v mednarodni klasifikaciji Mednarodne zveze za varstvo narave in naravnih dobrin – International Union for Conservation of Nature and Natural Resources - IUCN). Po tej klasifikaciji spadajo krajinski parki v V. kategorijo: Zavarovana krajina ali obala (Protected Landscape or Seascape). V to kategorijo se uvršča območja z veliko pestrostjo polnaravne ali kultivirane krajine, ki se lahko kaže v dveh tipih območij: v tistih, pri katerih gre za krajino posebne estetske vrednosti, ki je rezultat vzajemnega delovanja človeka in narave, in drugih, ki predstavljajo v prvi vrsti naravna območja, ki jih intenzivno usmerjajo v rekreacijsko in turistično rabo. Porečje Dragonje sodi v prvi tip območij te kategorije. Takšno krajino odlikuje naravna privlačnost ali estetsko enkratni vzorci in človekova naselja. Prevladujoča tradicionalna raba zemljišča je lahko poljedelstvo, paša ali ribolov. Območje mora biti dovolj obsežno, da ohranja celovitost krajinskih vzorcev.

6.3 Cilji zavarovanega območja

Krajinski park Dragonja se ustanovi z namenom, da se s pomočjo razvojnih usmeritev, pa tudi omejitev in prepovedi zagotovi ohranjanje biotske raznovrstnosti, tj. uresničevanje obveznosti iz habitatne in ptičje direktive ter iz uredbe o ekološko pomembnih območjih. Z ustanovitvijo parka se obenem zagotavlja ustrezno varstvo naravnih vrednot, ogroženih vrst in habitatnih tipov.

Varstveni in razvojni cilji parka in ožjih zavarovanih območij v njem so:

- ohranitev ali vzpostavitev ugodnega ohranitvenega stanja ogroženih in mednarodno varovanih prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst ter habitatnih tipov,
- ohranitev najmanj obstoječega obsega habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju,
- ohranitev vidnih in funkcionalnih lastnosti naravnih vrednot,
- ohranitev naravnih procesov na območju naravnih vrednot, vključno z ohranjanjem naravne dinamike vodotokov,
- uveljaviti sistem izvajanja sonaravnih vodnogospodarskih ukrepov na vodotokih,
- ohranitev tradicionalne rabe (kmetijstvo s terasami, slemenska poselitev) in s tem ohranitev značilnosti krajine,
- spodbujanje naravi prijaznih oblik kmetovanja,
- trajnostna raba naravnih virov, vključno s prostorom in uveljavljanje ekosistemskega pristopa pri načrtovanju posegov in dejavnosti,
- celovitost upravljanja s prostorom - usklajevanje in povezovanje med varstvom narave, kmetijsko in turistično dejavnostjo, obrtjo, ohranjanjem kulturne dediščine in drugimi segmenti varstva in razvoja prostora.

6.4 Meja zavarovanega območja

Območje predlaganega krajinskega parka obsega porečje rek Dragonje in Bracane. Potek meje je predlagan po glavnih cestah in državni meji.

Meja se na jugovzhodu prične pri zaselku Mlini na slovensko hrvaški meji (mejni prehod Sočerga / Požane). Od tam poteka proti severozahodu po cesti proti Sočergi mimo Gračišča do Kubeda. Tik pred vasjo Kubed zavije na vaško cesto, ki pelje mimo vaškega pokopališča preko hriba Varda in se priključi cesti, ki pelje v Koper ter po njej poteka do odcepa za Marezige. Po tej cesti poteka skozi Marezige, mimo križišča pri Babičih, skozi vasi Pomjan in Šmarje pri Kopru proti cesti Koper-Dragonja. Malo pred križiščem s to cesto zavije proti zahodu in se priključi na cesto. Po njej poteka do meje s Hrvaško pri mejnem prehodu

Dragonja. Južna meja predlaganega parka se ujema z državno mejo s Hrvaško na odseku med mejnima prehodoma Dragonja in Sočerga.

Meja se nekoliko razlikuje od meje, ki je bila načrtovana v nekaterih starih predlogih. Predlagali smo vključitev robnih naselij (Šmarje, Marezige ipd.), saj številni prebivalci izražajo pripadnost temu prostoru in željo po ustanovitvi parka ali pa so njegov del na primer tudi zato, ker imajo kmetijske površine v dolini Dragonje. Vključenost teh naselij v park se nam zdi še toliko bolj smiselna zaradi celovitosti upravljanja območja in možnosti prijave razvojnih ali okoljskih projektov.

Predlagamo tudi razširitev območja proti vzhodu, tako da območje parka meji na območje predvidenega Krajinskega parka Kraški rob. Območje Socerške, Lukinske, Smokavske in Gračiške vaje, se sicer delno že navezuje na Kraški rob, kar bi bilo smiselno upoštevati pri pripravi nadaljnjih predlogov za oba krajinska parka.

6.5 Varstvena območja

Predlagane meje varstvenih območij so prikazane v kartografski prilogi - Priloga 6.0.

6.5.1 Prvo varstveno območje

Na tem območju je predvideno najstrožje varstvo, narava pa ima prednost pred ostalimi dejavnostmi. Vsak morebitni poseg je treba presojati.

V prvo območje, ki je izredno razvejano (ob vodotokih) so vključeni:

a) Reka Dragonja in pritoki z vplivnim območjem (priobalna zemljišča, območja poplav ob Dragonji in Rokavi), ki so:

- hidrološke naravne vrednote, zaradi značilnosti območja (flišna sestava, razgiban relief idr.) pa v veliki meri tudi geološke ali geomorfološke (vodotoka Vruja in Pasjok, slapovi na vodotokih Supot, Rokava, Stranica in Vruja idr.);
- cone kvalifikacijskih vrst na območjih Natura 2000: močvirska sklednica, primorski koščak in grba;
- habitatna tipa *reke in potoki (24.1)* in *presihajoče reke, potoki in hudourniki (24.16)* ter drugi habitatni tipi tekočih voda, ki so zaradi sušnosti območja regionalno in lokalno zelo pomembni.

b) Druge naravne vrednote

Na prvem varstvenem območju je poleg Reke Dragonje s pritoki, drugih vodotokov in slapov še več naravnih vrednot državnega pomena (suhi travnik pri Fermovem mlinu, nekatere jame, Sveti Štefan in Stena) ter nekaj naravnih vrednot lokalnega pomena (vodotok Malinska, drevesne naravne vrednote in kali).

c) Najpomembnejši habitatni tipi in sicer:

- najvišje naravovarstveno vrednoteni habitatni tipi (kartiranje in spremljajoča poročila, prednostni in kvalifikacijski HT),
- prednostni habitatni tipi, ki niso definirani v kartiranju, a so vključeni zaradi drugih razlogov, navedenih v tabeli: apnenčaste stene, lehnjakotvorni izviri, ilirski gozdovi črničevja ipd. ter
- lokalno pomembni habitatni tipi.

Tabela 5: Najpomembnejši habitatni tipi, vključeni v prvo varstveno območje

ZAP. ŠT.	IME HABITATNEGA TIPA	PHYSIS KODA	NATURA KODA	UREDBA O HABITATNIH TIPIH	OPOMBE	Naravovarstveno vrednotenje
1.	Reke in potoki	24.1		ne	Lokalno pomembni zaradi lege v submediteranskem prostoru.	5
2.	Presihajoče reke, potoki in hudourniki	24.16		ne	Lokalno pomembni (tudi kombinacije).	5
3.	Slapovi in brzice	24.17		ne	Lokalno pomembni (tudi kombinacije).	5
4.	Redko porasli rečni bregovi in prodišča	24.22		da	Lokalno pomembni (tudi kombinacije).	5
5.	Brinovje kot faza zaraščanja suhih travišč	31.88	5130	da	Glede na majhno površino (0,042 ha), ki jo zavzemajo in prisotnost na direktivi in uredbi	4
6.	Brinovje kot faza zaraščanja travišč X flišne erozijske oblike	31.88 X 62.S1	5130	da	Kombinacija brinovja z lokalno posebnim in značilnim HT – flišnimi erozijskimi oblikami.	5
7.	Submediteransko-ilirski polsuhi ekstenzivni travniki na flišu X Flišne erozijske oblike	34.7531 S1 X 62.S1	62A0	da	Habitatni tip suhih kraških travnikov brez kombinacije ni uvrščen v najvišjo kategorijo, ker je to lokalno najpogostejši, v kombinaciji pa ja.	5
8.	Submediteransko-ilirski polsuhi ekstenzivni travniki na flišu X vrbovja nižavij in gričevij	34.7531 S1 x 44.12	62A0	da	Habitatni tip suhih kraških travnikov brez kombinacije ni uvrščen v najvišjo kategorijo, ker je to lokalno najpogostejši, v kombinaciji pa ja.	5
9.	Mezofilni do vlažni travniki s trstikasto stožko	37.313	6410	da	Na ravnih tleh, kjer zastaja voda ali na povirjih v flišu.	5
10.	Mezofilni do vlažni travniki s trstikasto stožko X Vrbovja nižavij in gričevij	37.313 X 44.12	6410	da		5
11.	Mezofilni do vlažni travniki s trstikasto stožko X flišne erozijske oblike	37.313 X 62.S1	6410	da		5
12.	Primorska ilirska bukovja	41.1C31	91KO	da	Nahajajo se v senčnih in vlažnih grapah v okolici Gradina, v dolini Malinske.	5
13.	Vzhodnojadranski kostanjevi gozdovi	41.93	-	ne	Lokalna posebnost, ki v slovenskem in evropskem merilu nima statusa. Pokrivajo fragmentarno le 0,552 ha (Zabarišče).	5
14.	Vzhodnoevropska belovrbovja s topoli	44.132	91E0	da		5

ZAP. ŠT.	IME HABITATNEGA TIPA	PHYSIS KODA	NATURA KODA	UREDBA O HABITATNIH TIPIH	OPOMBE	Naravovarstveno vrednotenje
15.	Ilirski gozdovi črničevja in ilirski gozdovi črničevja x sredozemske apnenčaste stene in skalovja	45.3 in 45.319x 62.415	9340	da	Na območju naravnega spomenika Stena v dolini Dragonje.	5
16.	Lehnjakotvorni izviri	54.12	7220*	da	Na območju Vruje.	5
17.	Apnenčaste in dolomitne stene z vegetacijo skalnih razpok	62.1	8210	da	Stena (naravni spomenik) in Sveti Štefan (naravna vrednota).	5

Meja prvega varstvenega območja je bila izrisana na kartografski podlagi v merilu 1:25000. Ker so bili pri izrisu uporabljeni tudi natančnejši podatki (popis habitatnih tipov), je na nekaterih odsekih meja prilagojena dejanskemu stanju in izrisana z večjo natančnostjo.

V kartografski prilogi v merilu 1:25000 so prikazani glavni kriteriji, ki so navedeni zgoraj in so bili podlaga za določitev varstvenih območij - Priloga 6.1.

6.5.2 Drugo varstveno območje

V drugo varstveno območje uvrščamo območja, ki niso ne prva, ne tretja cona. To so:

- gozdovi (pogosti habitatni tipi, območja pogozdovanj s črnim borom idr.),
- grmičevja,
- travniki in
- ekstenzivna kmetijska zemljišča.

Tabela 6: Pomembni habitatni tipi, vključeni v drugo varstveno območje

ZAP. ŠT.	IME HABITATNEGA TIPA	PHYSIS KODA	NATURA KODA	UREDBA O HABITATNIH TIPIH	OPOMBE	Naravovarstveno vrednotenje
1.	Stalna jezera, ribniki in ostale stoječe vode	22.1	-	ne	Kali (naravne vrednote) so kljub visokemu vrednotenju uvrščeni v drugi cono, predvsem zaradi njihove razpršenosti.	5
2.	Submediteransko-ilirski polsuhi ekstenzivni travniki na flišu	34.7531 S1	62A0	da	Habitatni tip je sicer prednostni, a je lokalno zelo pogost, prostorsko pa razpršen po celotnem območju v okolici vasi, na pobočjih in drugod.	4
3.	Jame	65 (ni kartiran)	8310	da	Evidentiranih je sedem jam v flišu (naravne vrednote).	-

V drugem območju so tudi nekatera območja habitatnih tipov, ki bi po vrednotenju spadali v prvo območje, a gre večinoma za majhne ali prostorsko ločene površine.

Drugo območje zajema tudi precejšen del con vrst na območjih Natura 2000, ki so vezane na najrazličnejše habitate mozaične krajine in razpršene po celotnem območju: veliki pupek in hribski urh (v kalih), metulji (gozd ali travišča), ozki vretenec (vodotoki) in jadranska smrdljiva kukavica (travišča).

Meja drugega varstvenega območja je razvidna iz kartografske priloge v merilu 1:25000 - Priloga 6.0.

6.5.3 Tretje varstveno območje

Razlog za opredelitev območja je predvsem v tem, da gre za območja intenzivnih rab in posegov (poselitve ipd.), katerih širjenje želimo na območju predlaganega parka omejiti oz. možnosti širjenja opredeliti že z določitvijo mej teh območij.

Predlagano območje vključuje:

- območja zgoščene poselitve (naselja in zaselki),
- odlagališče odpadkov Dragonja (komunalna deponija občine Piran),
- večje sklope kmetijskih zemljišč z intenzivno rabo (intenzivni vinogradi v okolici vasi Labor, Boršt in na Briču),
- območje objektov nekdanje farme med Belvedurjem in Hrvoji.

Gre za manjša, strnjena območja, ki jih večinoma obdaja drugo varstveno območje (razen Abitantov, ki jih obdaja 1. varstveno območje).

V tretjem varstvenem območju so tudi cerkve, ki so habitat netopirjev in sicer:

- Cerkev Rožnovenske Matere božje v Novi vasi nad Dragonjo - netopirji (*Chiroptera*),
- Cerkev Sveti Blaž v Padni - netopirji (*Chiroptera*),
- Cerkev Sveti Križ v Gradinu - zatočišče gladkonosega ali navadnega netopirja (*Vespertilionidae*) in
- Cerkev Sveti Mihael v Krkavčah - kotišče sivega uhatega netopirja (*Plecotus austriacus*).

V poselitvenih območjih so kot naravne vrednote opredeljena posamezna drevesa ali skupine dreves ter nekateri kali (večinoma sicer v drugem območju).

Izhodišče za določitev meje tretjega varstvenega območja so bili podatki o mejah naselij (prostorska informacijska baza Mestne občine Koper), izrisani glede na parcelne meje oz. dejansko stanje. Tem območjem so bila dodana nekatera naselja, ki so v izhodiščni bazi izpuščena (npr. Hrvoji) ter komunalna deponija Dragonja (izris v merilu 1:5000). V območje so vključeni tudi intenzivni vinogradi, kjer pa je v bližini vodotokov (npr. Supot) meja izrisana tako, da je zagotovljen zadosten odmik od prvega varstvenega območja.

Predlagamo, da se pri natančnejšem opredeljevanju mej območij v postopku priprave uredbe o zavarovanju upoštevajo morebitni predlogi lokalnih skupnosti (npr. za širitev poselitve) ali sektorjev (kmetijstvo), katerih sprejemljivost pa se predhodno oceni z različnih vidikov (varstvo narave in kulturne dediščine, obremenjevanje okolja idr.). Glede na to, da je v naslednjem desetletju predvideno zaprtje in sanacija komunalne deponije Dragonja, je potrebno presoditi ali to območje morda priključiti drugemu varstvenemu območju.

Meja predlaganega tretjega varstvenega območja je razvidna iz kartografskih prilog v merilu 1:25000 - Prilogi 6.0 in 6.1.

6.6 Predlog dodatnih ukrepov varstva

6.6.1 Predlog ožjih zavarovanih območij

Za naravne spomenike predlagamo naslednje naravne posebnosti.

Reka Dragonja s pritoki

Reka Dragonja ima povirje v flišnem gričevju Slovenske Istre in številne pritoke, tako leve kakor desne (največji Rokava), ki se do reke prebijajo v ozkih in strmih grapah. Dragonja kljub relativno velikemu padcu meandrirja v zgornjem in srednjem toku. Od povirja do izliva teče po naravni oz. kmetijski, vendar nenaseljeni pokrajini. Je osnovni naravni pojav, ki zaznamuje največji del predlaganega parka. V celoti teče po flišni podlagi in ima presihajoč značaj. Na fliš so vezani številni geomorfološki pojavi (slapišča, brzice, kaskade, tolmini, erozijske stene), na vodo pa številne ogrožene rastlinske in živalske vrste (primorski koščak, grba, kolenčasti dristavec).

Predlagano območje vključuje vodotoke, to je naravne vrednote Dragonja (50), Pasjak - soteska (1188) in Vruja (4266) ter nekatere manjše naravne vrednote: Škrline - slap na Rokavi (2706), Dragonja - slapišče (4209), Fermov mlin - flišna stena nad Dragonjo (4210) in slapovi na Vruji (951, 4763, 4764, 4765, 4766, 4767, 4807).

Reka Bracana s pritoki

Manjša reka, včasih poimenovana tudi kot potok, teče v ozki dolini južno od ceste proti mejnemu prehodu Sočerga. Tako kot Dragonja ima povirje in številne hudourniške pritoke. Podoben so tudi geomorfološki pojav. Najbolj znan je slap Veli vir. Flora in favna nista raziskani, vendar gre pričakovati podobnosti z Dragonjo.

Meja območja se ujema z mejo naravne vrednote Bracana - dolina in vodotok (2588).

Stena

Apnenčast grič v bližini naselja Dragonja je krajinska posebnost v prevladujoči flišni pokrajini. Najbolj vidna je okrog 15 m visoka, prepadna stena s spodmolom. Na Steni je dobro razvita toploljubna evmediteranska vegetacija s številnimi florističnimi posebnostmi, na primer vrtno veternico.

Meja območja se ujema z mejo obstoječega naravnega spomenika Grič Stena v dolini Dragonja.

Sv. Štefan

V spodnjem delu doline osrednjega toka Dragonje, med vtokom Poganje in sotočjem z Drnico, se dviga iz aluvialne ravnice apnenčeva golica, ki ima na južni strani prepadno steno Sv. Štefana. Zaradi toplejšega apnenca je bogata s termofilno (evmediteransko) vegetacijo. Posebej bogato je zastopana zavarovana rastlinska družina kukavičnice.

Meja območja se ujema z mejo naravne vrednote Sveti Štefan - stena (4263).

Slap Supot

Slap imenovan tudi »pr Raka«, je okrog 10 metrov visok slap v srednjem toku desnega pritoka Dragonje Supota. V neposredni bližini, tik pod slapom, se nahaja eno najboljšežnejših nahajališč venerinih lascev, ogrožene vrste praproti.

Predlagano območje vključuje slap in rastišče venerinih lascev (naravni vrednoti 950 in 4208) in bregove Supota (naravna vrednota Dragonja 50) in sicer 30 metrov dolvodno in 150 metrov gorvodno od slapu. Območje je opredeljeno glede na strokovne podlage iz leta 1994 in usklajeno z mejami naravnih vrednot.

Veli vir

Slikovit slap na Bracani južno od Sokoličev, kjer voda pada preko skoraj navpične plasti peščenjaka. Visok je 8,5 metrov.

Predlagano območje vključuje slap, kamnito plast in tolmun (naravna vrednota 3675) ter strugo vodotoka 120 metrov gorvodno in 120 metrov dolvodno od slapu. Območje je opredeljeno glede na strokovne podlage iz leta 1994 ter poznavanje terena.

Slap na Stranici

Slap na Stranici, levem pritoku Dragonje, južno od vasi Trebeše. Najvišji od evidentiranih slapov v Slovenski Istri. Voda pada čez vodoravno plast peščenjaka 17 metrov globoko.

Meja območja se ujema z mejo naravne vrednote Trebeše - slap na Stranici (4205).

Profili fliša pri Pučah

Razgaljeni profili flišnih plasti zahodno od vasi Puče. Profile prečka tematska pot med vodnimi viri, ki je speljana po trdnih skladih apnenčevega peščenjaka od zaselka Breči do Škrljevca.

Meja območja se ujema z mejo naravne vrednote Puče-Škrljevec - profili fliša (5443).

Hrast v Abitantih.

Hrast izjemnih dimenzij raste ob kolovozu SV od zaselka Abitanti.

Hrast je naravna vrednota državnega pomena (3669). Predlog je oblikovan na podlagi strokovnih podlag iz leta 1994 ter poznavanja stanja. Koordinate (lokacija točke v Pravilniku o določitvi in varstvu naravnih vrednot), so popravljene in usklajene s stanjem na terenu.

Meje območij so prikazane v kartografskih prilogah 7.0 - 7.7.

7 Pravila ravnanja

7.1 Razvojno-varstvene usmeritve

- Pri načrtovanju območij za določeno dejavnost in pri načrtovanju obsega in načinov izvajanja dejavnosti naj se zagotavlja varstvo naravnih vrednot in ohranjanje biotske raznovrstnosti.
- Pri načrtovanju dejavnosti naj se upoštevajo vidiki trajnostnega prostorskega načrtovanja in ohranjanja narave ter racionalne rabe zemljišč in naravnih virov.
- Prostorske ureditve naj se načrtujejo tako, da se omogoči izvajanje programa ukrepov varstva naravnih vrednot (skrbništvo, pogodbeno varstvo, zavarovanje) v okviru upravljanja krajinskega parka.
- Zemljišča ob vodotokih se namenja oz. prepusti delovanju vodotokom lastnih naravnih procesov.

7.2 Razvojno-varstvene usmeritve po panogah

7.2.1 Kmetijstvo in gozdarstvo

- Ohranja naj se značilna drobna parcelacija z vmesnimi živicami grmičaste in drevesne zarasti kot pomembnimi ekološkimi in krajinskimi prvinami doline. Na večjih kmetijskih površinah naj se ohranjajo ali ponovno vzpostavljajo omejki, živice, gozdni otoki ipd.
- Pri posegih v kmetijska zemljišča (komasacije, urejanje teras ipd.) naj se ohranjajo terase in suhozidi, kar še posebno velja na območju habitatov vrst, ki so vezane na suhozide.
- Z ohranjanjem in obnovo suhozidov naj se ohranja ugodno stanje nekaterih varovanih vrst (npr. pozidna kuščarica) ter značilna podoba krajine. Gradnja suhozidov naj ima prednost pred gradnjo betonskih zidov.
- V kolikor se izkaže kot utemeljeno in naravovarstveno sprejemljivo, se lahko za potrebe preprečevanja zaraščanja zemljišč izvaja paša živali na prostem (praviloma avtohtone pasme).
- Z redno, ekstenzivno pašo se ohranja travišča, ki so tudi habitat nekaterih vrst metuljev.
- Košnja travišč (vključno s pasovi ob trajnih nasadih) se prilagodi življenjskim ciklom metuljev (pozna košnja, v drugi polovici junija)
- Odstranjevaje grmovne vegetacije – čiščenje zaraščajočih površin (črni trn, glog in hrast) se izvaja upoštevajoč življenjski cikel metuljev (po koncu maja).
- Pri izbira kultur naj se upošteva naravne omejitvene dejavnike v prostoru (suša, erozija, drobna parcelacija, omejeni vodni viri).
- Načrtuje se ekstenzivna raba, ki ohranja značilnosti krajine (suhozidi, živice, gojenje na prostem brez rastlinjakov). V dolini Dragonje se spodbuja sprememba intenzivne rabe zemljišč (npr. intenzivni vinogradi) v površine z ekstenzivno rabo (tradicionalni vinogradi).
- Spodbuja naj se naravi prijazne oblike kmetovanja (ekološko kmetovanje) in zmanjševanje vnosa mineralnih gnojil in sredstev za varstvo rastlin, še posebej ob vodotokih.
- Spodbuja se opuščanje kmetijske dejavnosti na priobalnih zemljiščih, predvsem v poplavnem pasu oz. na območjih, kjer bi bilo treba za varstvo zemljišč izvajati posebne tehnične ukrepe na vodotokih.
- Spodbuja naj se rabo zaraščajočih se kmetijskih površin, ki zagotavlja ohranjanje naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti, še posebej na habitatnih tipih travišč.
- Posegov v tla ali vegetacijo se načrtuje tako, da se prepreči erozijske procese in omogoči nemoteno sposobnost obnavljanja naravne zarasti.

- Postavljanje pomožnih objektov (za hrambo mehanizacije ipd.) naj se praviloma omogoča znotraj poselitvenih območij.
- Spodbuja se povezovanje kmetijske in turistične dejavnosti (turistične kmetije, dopolnilne dejavnosti, prodaja pridelkov na domu ipd.).
- Zemljišča Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov naj se oddajo v zakup pod pogoji, ki zagotavljajo ohranjanje naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti.
- Odvzem vode za potrebe namakanja naj se izvaja le na način, ki zagotavlja pogoje za ohranitev vodnih in obvodnih biotopov.
- Spodbuja naj se zbiranje vode v vodnih zadrževalnikih na tradicionalen način, v obliki gradnje pučev, manjših vodnih zajetih ob vodnih virih ipd. Pri tem naj ima prednost obnova obstoječih in nekdanjih objektov. Gradnja pučev se spodbuja na območjih, kjer je takih objektov malo (npr. na območju vasi Puče, Padna, Nova vas nad Dragonjo).
- V gozdovih naj se določijo »eko-celice«, manjša območja za ohranjanje biotske raznovrstnosti (npr. poškodovano, drevje z dupli, sušice, ali kako drugače z vidika izkoriščanja lesa nezanimivo drevje), zaradi vzpostavljanja primernih habitatov za živalske vrste, s prepuščanjem posameznih dreves in manjših skupin drevja staranju in naravnemu razkroju.
- Pri izvajanju gozdnogospodarskih del naj se izogiba aktivnim gnezdiščem, brlogom ali zavetiščem, neaktivna pa naj se ohranjajo. V času reproduktivnega obdobja živali (pomladni in zgodnje poletni čas) naj se ne opravlja del (npr. gradbeni posegi, sečnja in spravilo) s katerimi bi vznemirjali živali.
- Ohranjajo se gozdne površine na območjih, ki so zaradi določenih značilnosti (strmina, lega, erozija) manj primerna za druge rabe.
- Manj vredni gozdni habitatni tipi se postopno spreminjajo v habitatne tipe z večjo vrednostjo (npr. nasadi črnega bora naj se postopoma spreminjajo v mešane nasade lokalno značilnih združb).
- Spodbuja se raba lesa robinije (*Robinia pseudacacia*), za zmanjšanje razširjenosti te drevesne vrste in za spodbujanje uporabe lesa kot gradbenega materiala.

7.2.2 Lovstvo in ribištvo

- Gospodarjenje z divjadjo naj temelji na usmerjanju razvoja populacij živalskih vrst z namenom zagotavljanja ravnovesja v ekosistemih (npr. za zmanjšanje oz. vzdrževanje populacije visoke divjadi (srnjad, divji prašiči) v sprejemljivih mejah).
- Biomeliorativni ukrepi (košnja, vzdrževanje pašnih površin) naj se izvajajo na način, ki ohranja biotsko raznovrstnost, kar je posebej pomembno za varstvo metuljev in travišč.
- Fazanov in drugih alohtonih vrst se ne vlaga.
- Lov naj se časovno in prostorsko opredeli tako, da se uskladi z načrtovanjem turizma in rekreacije in hkrati naj se predvidijo vsi ukrepi, ki preprečujejo nastajanje konfliktov med obiskovalci parka in lovci (opozorila, usmerjanje lova izven območja pohodniških, kolesarskih, konjeniških in drugih poti ter izven območij piknik prostorov; skratka izven najbolj priljubljenih območij za rekreacijo).
- Porečji Dragonje in Bracane nista primerna za ribiško gojitveno dejavnost in kot take ne moreta biti predmet ribiško gojitvenih ukrepov.

7.2.3 Vodno gospodarstvo

- Za celotno območje naj se pripravi podrobnejši načrt vodnogospodarskih ukrepov, ki naj zagotavlja celovitost upravljanja za področje voda in varstvo naravnih vrednot ter ohranjanje biotske raznovrstnosti.
- V skladu z načrtom naj se redno in po posameznih odsekih izvajajo tudi nujna vzdrževalna dela na vodotokih (čiščenje strug in brežin za zagotavljanje pretoka ipd.), s čimer se zmanjšujejo tudi negativni učinki poplav.

- Urejanje vodotokov naj upošteva naravno dinamiko povodja ter naj se izvaja s sonaravnimi ukrepi, ki zagotavljajo ohranjanje ali vzpostavitev naravne rečne dinamike.
- Na reguliranih vodotokih (npr. spodnji tok Dragonje, Malinska) naj se omogoči izboljšanje geomorfoloških, hidroloških in ekosistemskih značilnosti vodotokov. V primerih posegov, pri katerih so bile uničene površine za zadrževanje visokih voda, naj se pretehta možnost sanacije z zadrževanjem visokih voda na retencijskih površinah ob vodotoku.
- Z ohranjanjem ali vzpostavljanjem razgibanosti naravnih brežin, obrežne vegetacije, mrtvih rokavov in tolmunov ter puščanjem posameznih podrtih dreves se zagotavlja ugodne značilnosti habitata za močvirsko sklednico.
- Obsega poplavnih območij ali odtočnih režimov naj se praviloma ne spreminja.
- Preprečuje naj se onesnaževanje voda z ustreznimi prostorskimi in tehničnimi rešitvami, onesnažene vodotoke oz. njihove dele naj se ustrezno sanira.
- Za ohranitev habitatov hribskega urha in velikega pupka se načrtuje ohranitev kalov (mlake, lokve, puči) in vodnih virov ter njihovih značilnosti (naklon brežin, poraslost z vodnim rastlinjem idr.). V okviru upravljanja parka naj se spodbuja vzpostavitev skrbništva in uresničevanje posameznih pobud obnove teh lokacij.

7.2.4 Poselitev

- Poselitev naj se praviloma načrtuje v obstoječih poselitvenih območjih (strnjena naselja na slemenih) in na način, ki omogoča ustrezno priključitev na komunalno infrastrukturo.
- Nastanitvene kapacitete (stanovanja, počitniški objekti) naj se prednostno zagotavlja v okviru obstoječega stavbnega fonda z možnostjo navezave na ohranjanje kvalitetne kulturne dediščine.
- Morebitna širitev poselitve se prostorsko strukturira tako, da se ohranjajo obstoječi vzorci poselitve (strnjena naselja in manjši zaselki) ter tako, da se omogoči neovirane prehode za živali.
- Gradnja stanovanjskih objektov v dolinah in na pobočjih izven območij obstoječe pozidave praviloma ni dovoljena.
- Poselitev naj se načrtuje izven območij najvrednejših habitatnih tipov.

7.2.5 Infrastruktura in promet

- Infrastrukturo naj se načrtuje v skupnih infrastrukturnih koridorjih in praviloma izven območij naravnih vrednot.
- Pri načrtovanju ali gradnji infrastrukture naj se ohranja celovitost prostora oziroma naj se vzpostavlja prehodnost prostora za prosto življenje živali (upoštevati mesta najpogostejših prehodov živali in z ustreznimi tehničnimi rešitvami zagotavljati prehodnost).
- Obnova in vzdrževanje cest naj se načrtuje in izvaja tako, da ne pomeni povečanega obremenjevanja s prometom (npr. tranzit skozi dolino).
- Na območju naj se ne gradi novih cestnih povezav, kadar bi le-te negativno vplivale na naravne vrednote in biotsko raznovrstnost, pri čemer se upošteva tudi ohranjanje nedostopnosti določenih delov območja.
- Prouči se možnost nadomestnih cestnih povezav za zmanjšanje obremenjenosti naravovarstveno izjemnih območij (npr.: proučitev možnosti vzpostavitve nove cestne povezave iz doline Dragonje na Brič s prečkanjem reke Dragonje dolvodno od sotočja z Rokavo).
- Površine za mirujoči promet (parkirišča za avtomobile, avtobuse) naj se praviloma načrtuje v naseljih in na obrobju območja, še posebej večje površine.
- Objekti in nadzemni daljinski vodi naj se izogibajo vidno izpostavljenim območjem oz. naravnim prvinam: vrhovom, grebenom, izjemnim krajinam in vizualno privlačnim območjem (razgaljeni geološki profili, vodotoki ipd.).

- Plinovodi naj se načrtujejo izven območij naravnih vrednot in visoko vrednotenih habitatnih tipov ter izven gozdov.
- Načrtuje naj se priključitev obstoječih in novih stanovanjskih objektov na komunalno infrastrukturo, tako, da se prepreči nadaljnje onesnaženje voda (nujni komunalni priključki na čistilne naprave).
- Odvajanje in čiščenje odpadnih voda se prednostno uredi na območjih ekosistemskih in hidroloških naravnih vrednot ter njihovem zaledju.
- Za prečiščevanje komunalnih odpadnih vod naj se spodbuja načrtovanje in gradnja bioloških čistilnih naprav, tudi za posamezne objekte oz. gospodinjstva.
- Načrtuje in izvede naj se sanacija in zaprtje obstoječe komunalne deponije Dragonja.
- Zagotovi naj se sanacija črnih odlagališč odpadkov, prednostno ob vodotokih in v 1. varstveni coni.

7.2.6 Turizem in rekreacija

- Načrtovanje dejavnost naj temelji na ohranjanju obstoječih danosti prostora: naravnih (naravne vrednote ipd.) in ustvarjenih (kulturna dediščina, kmetijski proizvodi ipd.).
- Spodbuja naj se razvoj trajnostnih oblik rekreacije (pohodništvo, kolesarstvo) in dejavnosti, ki so usklajene z naravnimi danostmi ter razvoj obrtnih in podobne dejavnosti, ki se navezujejo na trženje prostora (kmečki turizem, prodaja izdelkov, naravoslovni turizem ipd.).
- Prednostno naj se načrtuje pristočasne dejavnosti, ki ne zahtevajo posebne turistične ali rekreacijske infrastrukture, v kolikor pa je le-ta potrebna se praviloma zagotavlja v naseljih.
- Za potrebe upravljanja in predstavitve območja se izdela načrt interpretacije, ki je del upravljalškega načrta in upravljalških smernic ter se ga smiselno uporablja za različna področja (turizem, označitev objektov kulturne dediščine ipd.).
- Manjši infrastrukturni objekti in oprema (info točke, table, smerokazi ipd.) naj se prednostno zagotavljajo v naseljih. Načrtujejo in nameščajo naj se tako, da se ohranjajo značilnosti narave in krajinska podoba območja.
- Na celotnem območju se spodbuja načrtovanje različnih tipov nastanitvev, ki naj se načrtujejo v naseljih (turistične kmetije, sobe, penziona ipd.).
- Naravne vrednote naj se vključujejo v turistično ponudbo z upoštevanjem njihove občutljivosti (morebitno omejevanje obiska ipd.).
- Obstoječe dejavnosti in objekte (npr. območja za motociklizem), ki pomenijo obremenjevanje okolja s hrupom, nevarnost onesnaženja vodotokov, uničenje habitatov ipd., se odstrani in območja sanira.
- Za piknike in šotorjenje se predvidijo lokacije oz. območja, kjer je možno te dejavnosti ustrezno organizirati (parkiranje, odvoz odpadkov, čiščenje odplak idr.) na način, ki ne ogroža naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti.
- Parkirišča ali kampi za avtodome se načrtujejo le znotraj poselitvenih območij in kjer je možno zagotoviti ustrezno infrastrukturo ter praviloma na obrobju območja.

7.2.7 Varstvo kulturne dediščine

- Obnova objektov kulturne dediščine se izvaja na način, ki ne ogroža naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti.
- Pri obnovi cerkva naj se zagotavlja varstvo netopirjev na evidentiranih ali morebitnih novih lokacijah.
- Obnovljeni objekti kulturne dediščine naj se smiselno namenijo dejavnostim, ki so v skladu z upravljanjem parka (nastanitvene kapacitete za obiskovalce, prodaja kmetijskih proizvodov, predstavitev objektov kulturne dediščine, obrti idr.).

7.2.8 Oskrba z mineralnimi surovinami

- Izkop flišnega peščenjaka (vzpostavitev novih območij ali razširitev obstoječih), naj se načrtuje le izjemoma, v območjih z manjšim obsegom in kjer ta dejavnost ne bi pomenila negativnih vplivov na naravne vrednote, biotsko raznovrstnost in zgradbo terena (nevarnost erozije).
- Morebitne obstoječe kope se prednostno sanira s povrnitvijo v naravno stanje ali uredi kot nadomestni habitat.

7.3 Predlog varstvenih omejitev

Varstvene omejitve so predlagane za celotno območje krajinskega parka oziroma za posamezna varstvena območja, kot so prikazana v kartografski prilogi 6.0.

7.3.1 Predlog splošnih varstvenih omejitev

Predlagamo, da se na celotnem območju parka prepreči oz. ne dovoli:

- Poseganje v življenjske prostore ogroženih rastlinskih in živalskih vrst na način, ki bi poslabšal njihovo ugodno stanje;
- Asfaltiranje cest, ki so v sedanjem stanju neasfaltirane, ter širjenje in utrjevanje kolovozov z gramozom in podobnim materialom.
- Postavljanje večjih objektov gospodarske javne infrastrukture (npr. energetski objekti, industrijski objekti, vetrne elektrarne).
- Komasacije ali drugi posegi na kmetijska zemljišča, ki bi pomenili spremembo poteka vodotokov, obvodnih habitatov ter zelenih pasov drevesno grmovne zarasti med parcelami.
- Zasipavati in betonirati kale, spreminjati naklon njihovih brežin in vnašati tujerodne vrste (zlata ribica, lokvanj idr.)
- gradnja vodnih akumulacij, zasipavanje ali uničenje vodnih virov.
- Sproščanje gensko spremenjenih organizmov v okolje.
- Razpršena gradnja.
- Načrtovanje turističnih in športno rekreacijskih dejavnosti, ki zahtevajo večje površine in gradbene posege in pomenijo povečano rabo naravnih virov (npr. vode) in onesnaževanje okolja (npr. golf igrišča, steze za avtomobilizem in motociklizem).
- Prirejanje športnih, kulturnih in drugih javnih prireditev zunaj območij naselij, razen na za to določenih mestih.
- Pikniki in šotorjenje izven za to predvidenih in urejenih območij.
- Postavljanje jumbo plakatov in svetlobnih reklamnih panojev, še posebno izven naselij.
- Dejavnosti ali posegi, ki bi pomenili povečanje svetlobnega onesnaženja okolja, še posebno izven naselij.
- Posegov in dejavnosti, ki bi zahtevali odstranitev drevesne in grmovne zarasti na območjih med kali ali drugimi vodnimi telesi in gozdom.

7.3.1.1 Izieme

Ob predhodni presoji vplivov na okolje in pridobitvi soglasij je možno:

- Vzdrževanje obstoječih kolovozov za dostop do kmetijskih zemljišč ali urejanja rekreativnih poti z materialom, ki ni onesnažen s semeni alohtonih rastlin.
- Postavitev informativnih in podobnih znakov ali panojev za namene označitev naravnih vrednot in objektov kulturne dediščine oz. upravljanja parka.
- Spreminjati značilnosti kalov, če gre za izboljšanje stanja in vzpostavitev ugodnih razmer za življenje varovanih vrst živali.

7.3.2 Predlog varstvenih omejitev za tretje varstveno območje

Predlagamo, da se v tretjem varstvenem območju prepreči oz. se ne dovoli:

- Gradnja objektov in načrtovanje dejavnosti na način, ki ogroža ohranitev drevesnih naravnih vrednot (drevesa izjemnih dimenzij) in drugih dreves, ki izstopajo v krajini.

7.3.3 Predlog varstvenih omejitev za drugo varstveno območje

Predlagamo, da se v drugem varstvenem območju prepreči oz. se ne dovoli:

- Gradnja oz. načrtovanje novih stanovanjskih sosesk ali turističnih kompleksov.
- Gradnja oz. načrtovanje obrtnih in industrijskih con.
- Sprememba namembnosti objektov iz gospodarske v stanovanjsko, poslovno ipd., v kolikor ni mogoče zagotoviti priključitve na komunalno infrastrukturo in čiščenja komunalnih odplak.
- Načrtovanje in obnova intenzivnih vinogradov v (100m) pasu ob vodotokih in ob prvi coni.
- Spreminjanje močvirnih travnikov v njive ali trajne nasade (ohranjanje habitatnega tipa in habitata metulja).
- Spomladanska košnja travnikov.
- Intenzivno gnojenje na suhih traviščih, ki so rastišča kukavičnic.

7.3.4 Predlog varstvenih omejitev za prvo varstveno območje

Predlagamo, da se v prvem varstvenem območju poleg posegov in dejavnosti, ki se ne izvajajo v drugem varstvenem območju, prepreči oz. se ne dovoli še naslednje:

- Posegi in dejavnosti, ki lahko ogrozijo naravne značilnosti vodotokov (npr. zajezitev, regulacija, poglobljanje) ali na zemljiščih ob vodotokih onemogočijo naravno dinamiko (poplavljanje, spodjedanje brežin ipd.).
- Priobalna zemljišča se praviloma ne dajejo v zakup za kmetijsko obdelavo.
- Gradnja novih objektov v dolini in ob vodotokih ter sprememba namembnosti gospodarskih objektov.
- Gradnja nadzemnih vodov (elektrovodi ipd.).
- Kopanje in gospodarsko izkoriščanje rudnin (odvzemanje proda iz reke, peščenjaka ipd.).
- Asfaltiranje obstoječih kolovozov ali poti;
- Spreminjanje ali izravnavo obstoječe oblike terena ali kmetijskih teras;
- Intenzifikacija kmetijstva, le izjemoma naj se intenzivni vinogradi načrtujejo v ustrezni oddaljenosti (npr. 100m) od vodotokov in prve cone.
- Načrtovanje odlagališč komunalnih odpadkov.
- Odlaganje odpadkov vseh vrst.
- Umetno osvetljevanje živali, njihovih bivališč in zavetišč.
- Vnos tujerodni vrst (s sajenjem ali posredno - z nasutjem zemlje ali gramoza prinesenega od drugod).
- Povzročati eksplozije.
- Kurjenje v rekreativne namene.
- Vsako poseganje, ki bi spremenilo rastiščne razmere biotopa ali življenjske razmere za tam živeče živali.
- Trganje, izkopavanje ogroženih rastlin.

7.3.4.1 Izieme

Ob predhodni presoji vplivov na okolje je sprejemljivo:

- Sprememba namembnosti obstoječih gospodarskih objektov (npr. mlinov) v stanovanjske, v kolikor je možno zagotoviti ustrezno čiščenje komunalnih odplak in nadzor nad možnimi vplivi.
- Izvajanje vodnogospodarskih ukrepov na način, ki ne ogroža naravnih procesov, v kolikor gre za nujna vzdrževalna dela.
- Načrtovanje novih cestnih povezav, v kolikor gre za zmanjšanje obremenjenosti naravovarstveno občutljivih in izjemnih območij.
- Kurjenje v okviru za to določenih in urejenih mest (piknik prostori).
- Spreminjanje kulture rastišč (npr. pogozditev travnika ali izkrčenje gozda) v kolikor gre za zagotavljanje ugodnega stanja varovanih vrst.
- Izsekavanje gozda, če je to v skladu z gozdnogospodarskim načrtom in/ali gre za vzpostavitev nekdanje tradicionalne kmetijske rabe in v kolikor ne gre za pomemben gozdni habitatni tip.
- Intenzifikacija kmetijstva, kadar gre za preprečevanje neželenega zaraščanja zemljišč.
- Nabiranje ogroženih rastlin in živali za znanstveno raziskovalno delo.
- Asfaltiranje obstoječih kolovozov in poti, v kolikor to ne ogroža naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti ter ne pomeni drugih negativnih vplivov (povečanje tranzitnega prometa, hrupa ipd.).

7.3.5 Predlog varstvenih omejitev za ožja zavarovana območja

Na območjih naravnih spomenikov velja varstveni režim za tisto varstveno območje, na katerem leži naravni spomenik, poleg tega pa predlagamo za posamezne naravne spomenike še varstvene omejitve in prepovedi navedene v nadaljevanju.

Varstvene omejitve so predlagane za območja prikazana v kartografskih prilogah 7.0 - 7.7.

7.3.5.1 Reka Dragonja s pritoki in Reka Bracana s pritoki

Reka Dragonja s pritoki je trenutno zavarovana kot naravni spomenik na območju občine Piran in sicer z Odlokom o razglasitvi posameznih naravnih spomenikov in spomenikov oblikovane narave v občini Piran (Primorske novice, Uradne objave, št. 5/1990). Predlagamo, da ob uveljavitvi zavarovanja v okviru Krajinskega parka Dragonja, omenjeni odlok v delu, ki se nanaša na *Reko Dragonjo s pritoki*, preneha veljati za odsek gorvodno od mejnega prehoda Dragonja.

Na območju strug in bregov Dragonje in Bracane ter njihovih pritokov je prepovedano:

- graditi nove objekte, vključno z enostavnimi objekti, razen npr. prehodov za razbremenjevanje naravovarstveno občutljivih območij,
- spreminjati vodni režim,
- odzematati prod, pesek, kamenje ali naplavine z obrežij, prodišč ali z dna strug razen za potrebe rednega vzdrževanja vodnega režima in pretočnosti struge, v skladu z načrtom vzdrževalnih del,
- onesnaževati vodo z izpuščanjem ali odvajanjem neprečiščenih tehnoloških, meteornih ali komunalnih odpadnih voda, tekočih odpadkov ali drugih tekočih snovi,
- spreminjati sestavo vode (npr. sprememba pH, količine anorganskih in organskih v vodi raztopljenih ali trdnih snovi),

- odlagati ali odmetavati odpadke,
- odkopavati, odnašati, lomiti ali razbijati kamnine, minerale ali fosile, jemati kamninske vzorce, razen za znanstveno raziskovalne in vzgojno izobraževalne namene,
- izkopavati, nabirati, poškodovati ali lomiti rastline prosto rastočih vrst ter spreminjati rastiščne razmere, razen za znanstveno raziskovalne in vzgojno izobraževalne namene,
- uničevati ali poškodovati gnezdišča ter prostore, kjer se živali zadržujejo, hranijo in razmnožujejo,
- vznemirjati, preganjati ali ubijati prosto živeče živali vključno z njihovimi razvojnimi oblikami,
- vnašati tujerodne rastlinske in živalske vrste,
- povzročati eksplozije in vibracije ter osvetljevati strugo ali bregove,
- gospodarsko izkoriščati naravne vire, razen odvzema vode za kmetijsko dejavnost tako, da se zagotavlja ekološko sprejemljiv pretok (prepoved v juliju in avgustu),
- voziti se z motornimi vozili in plovili, razen prečkanja vodotokov na obstoječih prehodih,
- parkirati motorna vozila,
- prati motorna vozila ali delovne stroje,
- postavljati reklamne in druge table, znamenja ali svetlobne napise,
- kuriti, postavljati šotore in prikolice ter
- načrtovati prostore za piknik.

7.3.5.2 Slap Supot, Slap na Stranici in Veli vir

Poleg varstvenih omejitev, ki veljajo za NS Reka Dragonja s pritoki in NS Reka Bracana s pritoki, je na območju slapov prepovedano:

- izvajati gradbena dela (graditi ali obnavljati ceste, napeljevati podzemne ali nadzemne infrastrukturne vode in naprave ipd.),
- izvajati zemeljska dela (odkopavati ali zasipavati teren, profile, golice...),
- zakrivati ali kvariti značilne razglede in poglede na območje (npr. z ograjami, antenami, stolpi, objekti, žičnimi vodi,...),
- spreminjati reliefne značilnosti,
- odkopavati, lomiti, razbijati, gospodarsko izkoriščati (odvzemati) ali kako drugače poškodovati kamnine,
- minirati ali povzročati vibracije, ki lahko poškodujejo območje,
- odlagati odpadke in onesnaževati območje (npr. z odtekanjem odpadnih vod, naftnih derivatov ...),
- postavljati objekte, naprave in opremo,
- izvajati športne aktivnosti, ki imajo lahko negativen vpliv (plezanje po skalah ipd.).

7.3.5.3 Profili fliša pri Pučah

Na območju predlaganega naravnega spomenika je prepovedano:

- izvajati gradbena dela (graditi ali obnavljati ceste, napeljevati podzemne ali nadzemne infrastrukturne vode in naprave ipd.),
- izvajati zemeljska dela (odkopavati ali zasipavati teren, profile, golice...),
- zakrivati ali kvariti značilne razglede in poglede na območje (npr. z ograjami, antenami, stolpi BP, novimi stavbami, žičnimi vodi,...),
- spreminjati reliefne značilnosti,

- odkopavati, lomiti, razbijati, gospodarsko izkoriščati (odvzeti) ali kako drugače poškodovati kamnine,
- minirati ali povzročati vibracije, ki lahko poškodujejo območje,
- odlagati odpadke in onesnaževati območje (npr. z odtekanjem odpadnih vod, naftnih derivatov ...).
- postavljati objekte, naprave in opremo,
- izvajati športne aktivnosti, ki imajo lahko negativen vpliv (plezanje po skalah ipd.).

7.3.5.4 Stena in Sveti Štefan

Območje Stene je trenutno zavarovano kot naravni spomenik z Odlokom o razglasitvi posameznih naravnih spomenikov in spomenikov oblikovane narave v občini Piran (Primorske novice, Uradne objave, št. 5/1990). Predlagamo, da se omenjeni odlok ob uveljavitvi zavarovanja v okviru Krajinskega parka Dragonja, preneha uporabljati v delu, ki se nanaša na območje *Grič Stena v dolini reke Dragonje*.

Na območju Stene in Sv. Štefana je prepovedano:

- graditi stavbe in izvajati druga gradbena dela (primeroma graditi ceste in infrastrukturne vode in naprave), odkopavati ali zasipavati teren ipd.,
- postavljati začasne ali stalne objekte in naprave,
- odkopavati, odnašati, lomiti ali razbijati kamenine, minerale ali fosile, jemati kamninske vzorce, razen za znanstveno raziskovalne in vzgojno izobraževalne namene,
- odlagati odpadke ali kako drugače onesnaževati območje,
- povzročanje eksplozij ali vibracij,
- postavljanje reklamnih in drugih tabel, znamenj ali svetlobnih napisov, razen za potrebe označitve in predstavitve spomenika,
- vsako poseganje, ki bi spremenilo življenjske razmere na rastišču, združbo rastišča ali življenjske razmere za tu živeče živalske vrste,
- izkopavati, nabirati, poškodovati ali lomiti rastline ter uničevati vegetacijske formacije, razen za znanstveno raziskovalne in vzgojno izobraževalne namene,
- spreminjati kulturo rastišča (npr. krčenje gozda, pogozditev travnika ali pašnika ipd.),
- vnašati tujerodne vrste (s sajenjem ali posredno - z nasutjem zemlje ali gramoza prinesenega od drugod),
- izvajati športne aktivnosti.

7.3.5.5 Hrast v Abitanti

Za naravni spomenik veljajo prepovedi in omejitve, ki izhajajo iz varstvenih in razvojnih usmeritev za drevesne naravne vrednote. Prepovedano je:

- sekati, obsekavati, lomiti oz. drugače nasilno uničevati ali poškodovati veje, deblo, drevesno skorjo in korenine,
- spreminjati življenjske razmere na rastišču, npr. odstranjevati zemljo, odkrivati korenine, zasipavati deblo, zasipavati rastišče, občasno ali stalno poplavljeni rastišče, spreminjati višino talne vode, kislost oz. alkalnost tal, spuščati škodljive tekočine ali plinaste snovi na rastišču ter odlagati odpadne snovi,
- spreminjati osenčenost drevesa in rastišča (npr. razgaljati krošnjo ali deblo, zasenčiti drevo s stavbami ali napravami ipd.),
- obešati ali postavljati tuja telesa na deblo, korenine ali veje (npr. svetilke, nosilce žičnih vodov, table, omarice, antene ipd.),
- graditi ali postavljati objekte ali naprave na območju rastišča,
- utrjevati poti ali ceste na območju rastišča.

7.3.5.6 Izjeme

Ne glede na predlagane varstvene režime so ob soglasju pristojne organizacije za ohranjanje narave možne izjeme, ki se nanašajo na doseganje varstvenih ciljev zavarovanega območja in ne vplivajo negativno na naravne vrednote, ugodno stanje varovanih vrst in habitatnih tipov ter na lastnosti, zaradi katerih je območje zavarovano.

8 Viri

Atlas okolja. Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje, 2008.

Burger, B., 2006: Hidrografske značilnosti porečja in rečne mreže reke Dragonje. Ljubljana.

Delavnica Kaverljag, Učna pot ob reki Dragonji. Društvo Kaverljag, urednica Tucovič V., Koper, 2003.

Geološki terminološki slovar. Založba ZRC, ZRC SAZU, gl. urednik Likar V., Ljubljana 2006.

Gregori, J., 2002: Ptiči doline Dragonje, njihove ekološke značilnosti in vprašanja varstva (Birds of the Dragonja Valley, their ecological characteristics and some conservation problems). Varstvo narave, vol. 19/2002, 77-88, Ljubljana.

Inventar najpomembnejše naravne dediščine Slovenije. Zavod RS za varstvo naravne in kulturne dediščine, Ljubljana, 1976.

Limnos d.o.o.: Ekoremediacija reke Dragonje, končno poročilo. Ljubljana, 2003.

Strokovne podlage za razglasitev naravnih znamenitosti v občini Koper, MZVNKD, Piran, 1994.

Strokovne podlage za razglasitev Krajinskega parka Dragonja, delovno gradivo MZVNKD in ZRSVN, Piran, 1998 - 2002.

Kaligarič, M., Škornik, S. in Šajna, N., 2005. Kartiranje in naravovarstveno vrednotenje habitatnih tipov Mestne občine Koper, 1. del. Univerza v Mariboru – Pedagoška fakulteta, Maribor.

Kaligarič, M., Škornik, S., Otopal, J. in Šajna, N., 2006. Kartiranje in naravovarstveno vrednotenje habitatnih tipov Mestne občine Koper, 2. del. Univerza v Mariboru – Pedagoška fakulteta, Maribor.

Križan, B., 2002: Naravna in kulturna dediščina doline Dragonje. Varstvo narave, Vol. 19/2002, 9-41, Ljubljana.

Krajinski park Dragonja. Medobčinski zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Piran, Ministrstvo za okolje in prostor in Uprava RS za varstvo narave, Ljubljana, 2000.

Kryštufek, B. in Lipej, L., 2002: Žužkojedi in glodalci doline Dragonje in njihovo naravovarstveno ovrednotenje (Insectivores and rodents of the Dragonja Valley and their evaluation in terms of nature conservation). Varstvo narave, vol. 19/2002, 59-67, Ljubljana.

Odlok o začasni razglasitvi reke Dragonje s pritoki in pripadajoče spremembe (Uradne objave Primorskih novic, št. 22/ 2001) – veljavnost do 17. junija 2006.

Placer, L., Košir, A., Popit, T., Šmuc, A. & Juvan, G., 2004: The Buzet Thrust Fault in Istria and overturned carbonate megabeds in the Eocene flysch of the Dragonja Valley (Slovenia) (Buzetski narivni prelom v Istri in inverzne karbonatne megaplasti v eocenskem flišu v dolini Dragonje). Geologija, 47/2, 193-198, Ljubljana.

Placer, L., 2007: Kraški rob, Geološki prerez vzdolž AC Kozina – Koper (Kraški rob (landscape term), Geologic section along the motorway Kozina – Koper (Capodistria)). *Geologija*, 50/1, 29-44, Ljubljana.

Pleničar, M., Polšak, A., Šikić, D., 1969: Osnovna geološka karta SFRJ, list Trst, 1:100.000.

Poboljšaj, K., 2007: Dvoživke (Amphibia) Slovenskega primorja. *Varstvo narave*, Vol. 20/2007, 107-119, Ljubljana.

Popis divjih odlagališč odpadkov in programa sanacije na območju načrtovanega Krajinskega parka Dragonja v Mestni občini Koper, PANGEA – Društvo za varovanje okolja Koper, 2004.

Poročilo Geotabor, 2007:

www.zotks.si/trgovina/dokumenti/26/2/2007/PorociloGEOTABOR_2007_980.doc

Povž, M., 2002: Ribe reke Dragonje (Fish fauna of the Dragonja River). *Varstvo narave*, vol. 19/2002, 69-75, Ljubljana.

Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS, št. 82/02).

Presetnik, P., M. Zagmajster, M. Podgorelec, 2008. Monitoring populacij izbranih ciljnih vrst netopirjev 2008-2009, Netopirji v stavbah zavarovanih kot kulturna dediščina (stanje 16.9.2008). Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju.

Razvojne usmeritve dejavnosti za območje organizacijske naloge dolina Dragonje z vidika varstva naravne dediščine (II. faza), MZVNKD, Piran, 1998.

Sivec, I., in Horvat, B., 2002: Vrbnice (Plecoptera) in vodne muhe poplesovalke (Diptera, Empididae) reke Dragonje (Stoneflies (Plecoptera) and aquatic dance flies (Diptera, Empididae) of the Dragonja River). *Varstvo narave*, vol. 19/2002, 53-58, Ljubljana.

Statistični urad Republike Slovenije, Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj 2002.

Ureditev piknik prostorov in parkiranja v dolini reke Dragonje, PS prostor, projekt U/57-2003, Koper, 2004.

Vodnogospodarska osnova povodja Dragonje z Drnico, 2000. Vodno gospodarski inštitut, Ljubljana (nosilka Globevnik, L.).

Wraber, T., 2002: Rastlinski svet doline Dragonje v naravovarstvenem pogledu (The plant world of the Dragonja Valley in view of nature conservation). *Varstvo narave*, vol. 19/2002, 43-51, Ljubljana.

Ferletič, U., Žibrat, U. (ured.) (2003) Zbirka poročil s pomladnih bioloških raziskovalnih dni v Sv. Petru nad Dragonjo 2003. Društvo študentov biologije. Ljubljana, december 2003.

Živi svet porečja Dragonje. Fakulteta za naravoslovje in matematiko - Univerza v Mariboru in Mestna občina Koper, urednika Kaligarič M. in Pipenbaher N., Maribor, 2007.

9 Kartografske priloge

Priloga 1: Ekološko pomembna območja

Priloga 2: Območja Natura 2000

Priloga 3.1: Cone habitatnih tipov in rastlinskih vrst v območjih Natura 2000

Priloga 3.2: Cone živalskih vrst v območjih Natura 2000

Priloga 4.1: Habitatni tipi - kartiranje

Priloga 4.2: Habitatni tipi - vrednotenje

Priloga 5: Naravne vrednote in predlagane naravne vrednote

Priloga 6.0: Predlagana varstvena območja

Priloga 6.1: Predlagana varstvena območja in kriteriji za njihovo določitev

Priloga 7.0: Obstoječa in predlagana ožja zavarovana območja - pregledna karta

Priloga 7.1: Naravni spomenik Stena

Priloga 7.2: Predlagan naravni spomenik Sveti Štefan

Priloga 7.3: Predlagan naravni spomenik Slap Supot

Priloga 7.4: Predlagan naravni spomenik Slap na Stranici

Priloga 7.5: Predlagan naravni spomenik Veli vir

Priloga 7.6: Predlagan naravni spomenik Profili fliša pri Pučah

Priloga 7.7: Predlagan naravni spomenik Hrast v Abitantih

(Besedilo strokovnega predloga je skupaj s kartografskimi prilogami shranjeno na zgoščenci. Priloženi so tudi prostorski podatki v formatu SHP.)